

HMS-S-PERRM

oljevern

FORORD

Vår viktigste målsetning er å gjennomføre all vår virksomhet på en sikker og forsvarlig måte uten skade på personell, ytterligere skade på miljø eller materielle verdier.

NOFO og Kystverket har derfor utarbeidet denne HMS-permen "Oljevern" hvor målet er å informere alle våre samarbeidspartnere om våre felles krav og retningslinjer til helse, miljø og sikkerhet ved oljevernaksjoner. Vi ønsker med dette å bidra til en felles forståelse enten du jobber i privat eller offentlig virksomhet.

HMS-permen er bygget opp av flere deler som kan brukes forskjellig alt etter hvor du befinner deg i aksjonsorganisasjonen, enten du er leder i aksjonsledelsen eller innsatspersonell i strandsonen. Vi forventer at du leser gjennom permen og bruker den aktivt både før, under og etter en oljevernaksjon.

Helse, miljø og sikkerhetsarbeid er en systematisk arbeidsmetode i en kontinuerlig prosess. HMS-permen vil derfor måtte oppdateres med jevne mellomrom, slik at den kan fungere nyttig og hensiktsmessig.

Dersom du har forslag til endringer, eller savner noe så hører vi gjerne fra deg. Send innspill til post@nofo.no og/eller hms@kystverket.no.

Med vennlig hilsen

Leif J. Kvamme
Administrerende Direktør

Johan Marius Ly
Beredskapsdirektør

DEL 1 – ORGANISERING, REGLER OG KRAV

1. Formål og bruksområde	3
1.1 HMS i oljevernaksjoner	3
1.2 Målgruppe	4
1.3 Revisjon.....	4
2. Sentrale lover og forskrifter.....	5
2.1 Sentrale lover	5
2.2 Sentrale forskrifter	5
2.3 Andre relevante forskrifter	6
3. Overordnet ansvar og ORGANISERING.....	7
3.1 Norsk beredskap mot akutt forurensing	7
3.1.1 Privat beredskap	7
3.1.2 Kommunal beredskap	8
3.1.3 Statlig beredskap	8
3.1.4 Enhetlig ledelsessystem (ELS)	8
4. Krav til HMS	8
4.1 Generelle krav	9
4.2 Krav til ledelsespersonell	10
4.3 Krav til ivaretagelse av personell.....	10
4.4 Krav til risikovurderinger	11
4.5 Krav til fremskutt depot.....	11
4.6 Krav til innsatsområde / Arbeidsposisjon	11
4.7 Krav til rapportering	12
4.8 Krav til samband og kommunikasjon	12
5. Begrep og forkortelser.....	13
5.1 Definisjon av begreper	13
5.2 Forkortelser	14

NØDNUMMER

110 BRANN

112 POLITI

113 AMBULANSE

1. FORMÅL OG BRUKSOMRÅDE

HMS-permen er delt inn i flere deler og er rettet mot personell som deltar i en oljevernaksjon/øvelse. Permen inneholder krav, retningslinjer og hjelpeverktøy i forbindelse med helse, miljø og sikkerhetsarbeidet i en oljevernaksjon eller -øvelse (i dette dokumentet omtalt som aksjon). Den bygger på erfaringer som NOFO, Kystverket og Bergen IUA har fått i forbindelse med oljevernaksjoner.

1.1 HMS i oljevernaksjoner

HMS skal inngå som en sentral del av alt oljevernarbeid. En oljevernaksjon er et tiltak for å begrense miljøskader som følge av et oljeutslipp. Det er et grunnleggende prinsipp for aksjonsledelsen at tiltakene som iverksettes i forbindelse med oljevernøvelser og -aksjoner ikke medfører skade på liv og helse.

Hovedmålene med HMS-arbeid under oljevernaksjoner og øvelser er, i prioritert rekkefølge:

- Menneskers liv og helse skal ikke skades
- Naturmiljøet skal ikke skades ytterligere som følge av opprydningsaksjonen
- Utstyr og materiell skal ikke skades

De primære virkemidlene for å oppnå disse HMS-målene er:

- Riktige prioritering mellom oljevernoppgaver og risikoforebyggende tiltak
- Systematiske arbeidsmetoder – gode arbeidsrutiner
- Etterlevelse av HMS – krav
- Åpen dialog mellom alt involvert personell
- Gjennomføre løpende risikovurderinger
- Utvise omtanke for hverandre

Dette krever at aksjonsledelsen etablerer nødvendige retningslinjer som plasserer ansvar og sikrer effektiv oppfølging og kontroll med risikoforhold på arbeidsplassen, herunder:

- Sørger for god informasjon og opplæring til involvert personell
- Identifiserer, vurderer og reduserer risikoforhold knyttet til aktivitet under aksjonen
- Etablerer et levende rapporteringssystem
- Kontrollerer og følger opp HMS i alle faser av aksjonen
- Følge opp at alle har nødvendige kunnskaper og ferdigheter til å utføre sine oppgaver

HMS-permen er utarbeidet for å oppnå:

- en felles forståelse og praksis på HMS mellom de statlige, kommunale og private oljevernorganisasjonene
- økt kunnskap om helse- og arbeidsmiljø, ytre miljø og sikkerhet under oljevernaksjoner:
 - i kyst- og strandsonen
 - på fartøy
- en god HMS-kultur

HMS-permen er delt opp i 3 hoveddeler:

Del 1 HMS-organisering, regler og krav

Del 2 HMS-veiledning

Del 3 HMS-håndbok

Vedlegg (aktuelle skjema)

HMS-permen brukes for å sikre at arbeid som pågår på fartøy og i strandsonen under oljevernaksjoner gjennomføres på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte uten skade på personell, materiell eller miljø (sekundærforurensning).

I permen ligger det ulike skjema som kan benyttes for å dokumentere HMS-arbeidet som utføres i forbindelse med en oljevernaksjon.

1.2 Målgruppe

Målgruppe for HMS-permen, herunder bl.a. krav og veiledning

Ledere og medarbeidere i operatørselskapene, NOFO, kommunene (IUA-ene), Kystverket og andre aktører som har ansvar ved iverksetting, planlegging og ledelse av oljevernaksjoner.

Målgruppe for HMS-håndboken:

Ledere og innsattpersonell, herunder:

- Personell fra privat, kommunal og statlig beredskap som skal jobbe i kyst og strandsonen
- Innleid personell fra kommunen, frivillige og andre som skal jobbe i kyst- og strandsonen
- NOFOpersonell og skipsmannskap
- Underleverandører

1.3 Revisjon

NOFO og Kystverket har ansvar for revisjoner av permen basert på innspill fra IUA, oljeselskaper, rederi eller andre brukere. Reviderte dokumenter skal godkjennes av NOFO og Kystverket.

Dokumentene skal oppdateres/revideres årlig eller ved behov.

2. SENTRALE LOVER OG FORSKRIFTER

Sentralt i enhver aksjon/øvelse er ivaretagelse av innsatspersonellets liv og helse.

2.1 Sentrale lover

Følgende lover omhandler krav til HMS i forbindelse med oljevernarbeid.

Arbeidsmiljøloven:

- kapittel 1 om innledende bestemmelser
- kapittel 2 om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter
- kapittel 3 om virkemidler i arbeidsmiljøarbeidet
- kapittel 4 om krav til arbeidsmiljøet
- kapittel 5 om registrering - og meldeplikt, produsentkrav mv.
- kapittel 6 om verneombud
- kapittel 14 om ansettelse

Skipsarbeidsloven:

- kapittel 1 om innledende bestemmelser
- kapittel 2 om arbeidsgiverens og rederiets plikter mv.

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) :

- kapittel 1 om innledende bestemmelser
- kapittel 6 om akutt forurensing

Lov om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven)

- kapittel 1 om innledende bestemmelser
- Kapittel 3 om teknisk og operativ sikkerhet
- Kapittel 4 om arbeidsmiljø og personlig sikkerhet
- Kapittel 5 om miljømessig sikkerhet

2.2 Sentrale forskrifter

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, (Internkontrollforskriften av 06.12.1996) er sentral i arbeidet med HMS.

Krav i Internkontrollforskriften:

- Lover og forskrifter som gjelder for virksomheten skal være tilgjengelig
- Tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter om HMS, herunder endringer
- Sørge for at arbeidstakerne medvirker
- Fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet – må dokumenteres
- Ha oversikt over virksomhetens organisasjon – må dokumenteres
- Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn å vurdere risiko – må dokumenteres skriftlig
- Iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser – må dokumenteres skriftlig
- Foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen – må dokumenteres skriftlig

2.3 Andre relevante forskrifter

Listen viser forskrifter som er relevante i forbindelse med arbeidet som utføres ved oljevernaksjoner. Listen er ikke uttømmende, for enkelte typer arbeid kan det finnes egne forskrifter og krav til opplæring og/eller verneutstyr.

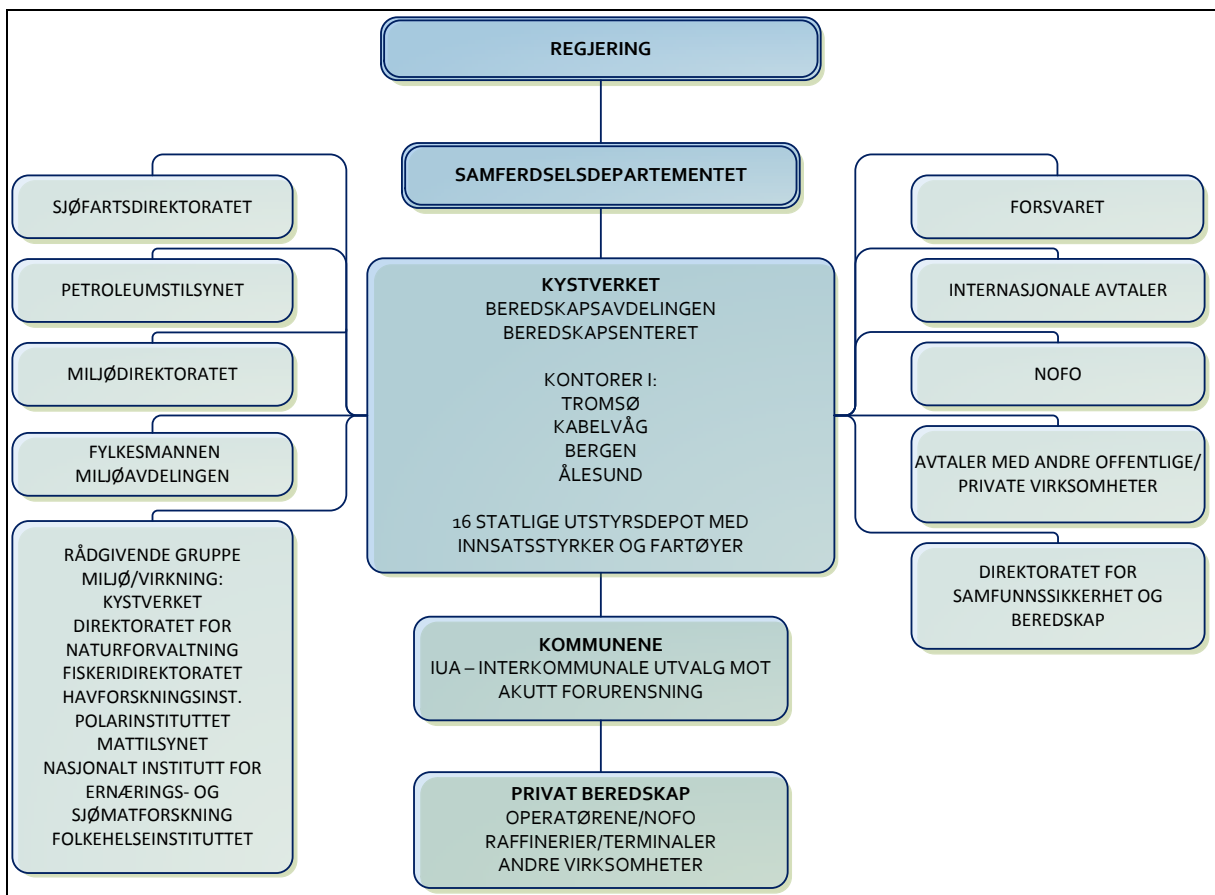
- Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning
- Forskrift om utforming og innretning av arbeidsplasser og arbeidslokaler (arbeidsplassforskriften)
- Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid)
- Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier)
- Forskrift om konstruksjon, utforming og fremstilling av arbeidsutstyr som ikke dekkes av forskrift om maskiner (produsentforskriften)
- Forskrift om administrative ordninger
- Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH)
- Forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlige atmosfærer
- Forskrift om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier
- Forskrift for sammensetning og bruk av dispergeringsmidler for bekjempelse av oljesøl (inngår i Forurensingsforskriften)
- Forskrift om arbeidsmiljø mv. på skip
- Forskrift om bruk av fartøy i oljevern
- Forskrift om vern av arbeidstakere på skip mot eksponering for kjemikalier
- Forskrift om utstyr og sikkerhetssystem til bruk i eksplosjonsfarlige områder
- Forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlig atmosfære

3. OVERORDNET ANSVAR OG ORGANISERING

3.1 Norsk beredskap mot akutt forurensning

Norges nasjonale oljevernberedskap er organisert gjennom private, kommunale og statlige aktører. I følge Forurensningsloven skal den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning sørge for en nødvendig beredskap for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av forurensningen (Forurensningsloven § 40). Forurensningsloven er ikke gjort gjeldende for blant annet transportindustrien (skips-, bil- og togtransport) som frakter forurensende last. For skipstransport gjelder "Sjødyktighetsloven". Den statlige og kommunale beredskapen er i hovedsak etablert for å ivareta akutt forurensning fra denne virksomheten.

Myndigheter og organisasjoner med ansvar og oppgaver innen Norges beredskap mot akutt forurensning er gitt i figuren under. Nærmere beskrivelse av deres oppgaver er gitt i Nasjonal plan akutt forurensning.

Figur: Den nasjonale beredskapen mot akutt forurensning

3.1.1 Privat beredskap

Den primære beredskapsplikten er tillagt privat virksomhet. Beredskapen er dimensjonert etter miljørisiko og skal håndtere akutte hendelser som skyldes egen virksomhet. Statens forurensningstilsyn har stilt særskilte beredskapskrav til virksomheter med potensiell risiko for akutt forurensning, herunder petroleumsvirksomheten, tankanlegg, raffinerier og landbasert industri som håndterer miljøfarlige kjemikalier.

Norsk Oljevernforening For Operatørselskap (NOFO) ivaretar operatørselskapenes oljevernberedskap på den norske kontinentalsokkelen. NOFO bidrar til at myndighetenes krav til operatørselskapenes oljevernberedskap følges.

3.1.2 Kommunal beredskap

Den kommunale beredskapen er dimensjonert i forhold til risiko ved normal virksomhet i kommunen. Landets kommuner er organisert i 32 beredskapsregioner. Et Interkommunalt utvalg for akutt forurensning (IUA) i hver region ivaretar beredskaps- og aksjonsplikten for den enkelte kommune. Den interkommunale beredskapen er dimensjonert for å håndtere mindre, akutte utslipp. Ved en statlig aksjon har kommunen/IUA bistandsplikt. Ved større tilfeller av akutt forurensning fra petroleumsvirksomheten offshore bistår IUA gjennom avtaler med NOFO/operatør.

3.1.3 Statlig beredskap

Den statlige beredskapen er en tilleggsbeskyttelse som er rettet inn mot fare for eller bekjempelse av større tilfeller av skipsforurensninger og ukjente kilder. Kystverket har ansvaret for drift og utvikling av statens beredskap mot akutt forurensning, herunder statens aksjonsorganisasjon. Dersom et akutt utslipp bekjempes av ansvarlig forurensere eller kommunal beredskap, vil Kystverket ha en tilsynsfunksjon.

Kystverket skal kunne overta en aksjon helt eller delvis dersom den private eller kommunale beredskapen ikke strekker til. I slike tilfeller vil den private, kommunale og statlige beredskapen sammen bekjempe utslippet, under ledelse av Kystverket. Kystverket har samarbeidsavtaler om bistand fra andre myndigheter og organisasjoner ved uønskede hendelser.

3.1.4 Enhetlig ledelsessystem (ELS)

DSB, Miljødirektoratet og Kystverket har i samarbeid utgitt en veiledning for enhetlig ledelsessystem for blant annet oljevernaksjoner. Formålet med veiledningen er å beskrive et standardisert ledelsessystem til bruk for å håndtere hendelser på en profesjonell, effektiv og sikker måte. For nærmere detaljer om dette henvises til ELS-veilederen.

4. KRAV TIL HMS

Kravene som er definert i dette dokumentet danner grunnlaget for et systematisk HMS-arbeid i forbindelse med oljevernaksjoner. Kravene er basert på lov-/forskriftskrav og det ansvaret aksjonsledelsen har som hovedbedrift etter arbeidsmiljøloven.

Kravene utgjør et minimumskrav i forbindelse med oljevernaksjoner og gjelder for kystnær beredskap og fartøyer. Operatørselskap, kommunene (IUA) og Kystverket kan ha tilleggskrav utover disse.

4.1 Generelle krav

Generelle krav som skal følges ved enhver aksjon.

1. Alle involverte skal etterleve HMS-krav i dette dokument og krav gitt av ledende personell i medhold av lover og forskrifter og iverksette de HMS-tiltak den enkelte blir ansvarliggjort for
2. Alle involverte skal ha hatt en innføring i gjeldende HMS-rutiner basert på HMS-permen
3. Informasjon om aktuelle lover og forskrifter, samt interne krav og instruksjoner skal være tilgjengelig for alle deltagende parter
4. Før arbeid igangsettes skal det gjøres risikovurderinger og disse skal dokumenteres
5. Aksjonsordren skal klargjøre ansvaret for HMS-arbeidet på arbeidsplasser med flere arbeidsgivere og hvordan disse samarbeider og fordeler oppgaver seg i mellom
6. Det skal være valgt verneombud ved arbeid i kyst- og strandsonen, og disse skal være kjent med sine oppgaver. Dersom det ikke er praktisk mulig eller på annen måte umulig å velge verneombud, kan dette utpekes av arbeidsgiver
7. Behov for verneutstyr skal være identifisert gjennom sikkerhetsdatablad og risikovurderinger
8. Nødvendig personlig verneutstyr skal stilles til disposisjon og benyttes.
9. Sikkerhetsdatablad for alle kjemikalier som benyttes i aksjonen skal foreligge og være tilgjengelige
10. Det skal foreligge en plan for beredskapstiltak ved sykdom/skade på personell før arbeid igangsettes

4.2 Krav til ledelsespersonell

Særskilte krav til aksjonsledelsen

Aksjonsledelsen har til enhver tid hovedansvar for HMS-arbeidet under aksjonen, og skal bl.a.:

1. Avsette tid og de midler som er nødvendige for at aksjonen skal kunne utføres på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte.
2. Etablere et HMS-system for aksjonen, hvor bl.a. HMS-mål og -tiltak blir beskrevet. Dette må synliggjøres i aksjonsplanen.
3. Sørge for at det gjennomføres en overordnet risikovurdering.
4. Sørge for at HMS-arbeidet følges opp gjennom bl.a. vernerunder, et levende avviks- og forbedringssystem og et generelt HMS-fokus i alle faser av aksjonen.
5. Varsle relevante myndighetsinstanser ved ulykker.

Krav til ledelsespersonell på alle nivåer

Ivaretagelse av HMS er et lederansvar som gjelder på alle nivåer.

1. Alle ledere skal være kjent med de lover og forskrifter som gjelder innenfor sitt arbeidsområde, samt kravene med tilhørende veiledning gitt i denne permenn.
2. HMS-mål og -tiltak skal videreføres i ordrer.
3. Risiko skal løpende vurderes og dokumenteres.
4. Nødvendig verneutstyr skal være tilgjengelig og i forskriftsmessig stand.

4.3 Krav til ivaretagelse av personell

Innsatspersonellet skal ikke utsettes for unødig risiko eller dårlige arbeidsforhold.

1. Personell skal gis den hvile som er nødvendig for at arbeidsoppgavene skal kunne løses på en sikkerhetsmessig og forsvarlig måte.
2. Ved arbeid i dårlig sikt/mørke og under ekstreme værforhold skal særskilte tiltak vurderes.
3. Dersom det er sannsynlighet for at innsatspersonellet kan bli utsatt for sterke inntrykk (f.eks. forulykkede som driver i sjøen) skal det iverksettes ekstra tiltak.

4.4 Krav til risikovurderinger

Risikovurderinger gjennomføres for å ivareta sikkerheten til innsatspersonellet.

1. Før arbeid igangsettes skal det gjennomføres en risikovurdering. Denne skal dokumenteres.
2. Det skal innhentes informasjon om oljetypen og dens egenskaper.
3. Det skal gjennomføres sikkerhetsorientering før de enkelte arbeidsoperasjonene
4. Sikker Jobb Analyse (SJA) gjennomføres med bakgrunn i risikovurderingen.
5. Evaluering foretas i etterkant.

4.5 Krav til fremskutt depot

Fremskutt depot vil kunne ivareta flere funksjoner. Det vil derfor være flere HMS-krav som må ivaretas.

1. Det skal tilrettelegges for lokaler og areal som skal fungere som fremmøte-, forpleinings- og oppholdssted for innsatsledelse og innsatsmannskaper.
2. Rensestasjon for innsatsmannskaper og materiell skal etableres. Avfall fra denne aktiviteten håndteres iht. plan for avfallshåndtering.
3. Det skal opprettes mottak, håndtering og viderebefordring av innsamlet forurenset masse.
4. For å hindre sekundærforurensning skal det være inndelt og merket områder for rene og skitne soner.
5. HMS-informasjon skal være tilgjengelig og synlig.
6. Førstehjelpsutstyr og brannslukkingsapparat skal være lett tilgjengelig.

4.6 Krav til innsatsområde / Arbeidsposisjon

1. Risikovurdering og sikkerhetsorientering skal gjennomføres og dokumenteres.
2. Skjema for rapport over uønsket hendelse (RUH) /avviksrapportering skal være tilgjengelig.
3. Innsatsområdet skal deles inn i, merkes med ren og skitten sone og skal om nødvendig avsperras.
4. Forurenset masse skal håndteres iht. plan for avfallshåndtering.

4.7 Krav til rapportering

Erfaringer fra rapportering skal benyttes til å forebygge ulykker og forbedre sikkerheten.

1. Alle skader, tilløp til hendelser og farlige forhold skal rapporteres til nærmeste overordnede.
2. Alle deltakende enheter skal rapportere HMS-avvik og forbedringsforslag. HMS-status rapporteres daglig i de rutinemessige rapportene.
3. Alvorlige skader på personell som deltar i oljevernaktivitet skal umiddelbart meldes til aktuell myndighetsinstans og iht. interne rapporteringssystemer.

4.8 Krav til samband og kommunikasjon

Samband er en viktig del av sikkerheten for innsatspersonellet.

1. Det skal utarbeides en sambandsplan for hele øvelses-/aksjonsorganisasjonen.
2. Det skal gis nødvendig opplæring i bruk av sambandsutstyr og – prosedyrer.
3. Nærmeste overordnede skal til alle tider og fra alle steder kunne nås gjennom sambandet eller ved personlig kontakt.
4. Sambandsutstyr skal funksjonstestes før arbeidet igangsettes.

5. BEGREP OG FORKORTELSER

5.1 Definisjon av begreper

Det er etablert en nettbasert ordliste for fagområdet akutt forurensning. Den er under oppbygging og finnes på www.AFTERM.no. Formålet med ordlisten er å bidra til at alle landets beredskapsaktører innenfor beredskap og aksjoner mot akutt forurensning benytter en terminologi som er enhetlig, faglig korrekt og i tråd med norske skriveregler.

Begrep	Definisjon
Aksjon	Organiserte tiltak for å avverge, begrense og håndtere skader og ulemper som følge av uønsket hendelse.
Aksjonsleder	Den som har det overordnede ansvar for en aksjon og beslutter målsetting og tildeling av ressurser innenfor hele aksjonsområdet. Ved statlige aksjoner er dette Kystverket, ved utslipp fra offshoreindustrien er det ansvarlig operatørselskap
Bekjempelse	Alle tiltak som gjennomføres i akuttfasen av en forurensningssituasjon og som skal forhindre at oljen sprer seg fra kilden og når land. (Straktiltak ved å stanse lekkasjen, begrense utstrekningen, hindre spredning, samle opp fra sjøen, lede oljen forbi sensitive områder og hindre strandet olje fra å bli remobilisert). (SFT Veiledning 99:06).
Beredskapsorganisasjon	Det personell som i en beredskapsplan er tildelt funksjoner med tilhørende oppgaver.
Emulsjon	En blanding av to væsker som ikke er fullstendig løselige med hverandre. Den ene væsken er fordelt som dråper i den andre væsken.
Fremskutt depot	Depot som etableres i et innsatsområde.
Innsatsområde	Geografisk avgrenset område for en innsats
Innsatsleder	Den som har overordnet ansvar for en innsats og beslutter målsetting og tildeling av ressurser innenfor hele innsatsområdet.
Innsatsleder land/IUA	Den som organiserer og leder arbeid på skadestedet
Innsatsleder sjø	Den som organiserer og leder arbeid på skadestedet
Krav	Krav, herunder lov, forskrift og aksjonsspesifikke instruksjoner som skal følges.
Kystkoordinator (Operasjon)	Person fra NOFOs beredskapsgruppe som, på vegne av operasjonsledelsen, koordinerer innsats med personell og utstyr i kyst- og strandsonen. Ved en statlig aksjon vil det være funksjonen "operasjon" som koordinerer innsats.
Lagleder	Person som leder et lag på et hendelsessted.
Mobilisering	Iverksetting av tiltak som forberedelse til innsats.
Næruhell	Hendelse som ikke har medført skade på personell eller utstyr, men skade var nær ved å skje
Risiko	Uttrykk for kombinasjon av sannsynlighet for og konsekvens av en uønsket hendelse.
Risikovurdering	Samlet prosess som består av planlegging, risikoanalyse og

	risikoevaluering.
Sikkerhet	Operasjonelle, tekniske og beredskapsmessige forhold av betydning for menneske, miljø og de økonomiske verdier innretninger og fartøy representerer.
Sikker jobb analyse (SJA)	En systematisk og trinnvis gjennomgang av alle risikoelementer i forkant av en konkret arbeidsoppgave eller operasjon, slik at tiltak kan iverksettes for å fjerne eller kontrollere de identifiserte risikoelementene.
Tilløp	Hendelse som ikke har medført skade på personell eller utstyr, men skade var nær ved å skje
Uønsket hendelse/ulykkeshendelse	En hendelse som forårsaker eller kan forårsake personskade, sykdom eller skade på eller tap av eiendom, skade på miljøet eller tredjepart.
Varsel	Informasjon om hendelse eller tilstandsendring hvor handling er påkrevd.
Øvelse	Utprøving og kontroll av om ferdighetskrav tilfredsstilles.

5.2 Forkortelser

AMK	Akutt medisinsk kommunikasjonssentral
AML	Arbeidsmiljøloven
AMU	Arbeidsmiljøutvalg
AT	Arbeidstilsynet
DFU	Definert fare- og ulykkesituasjon
DSB	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
HMS	Helse, miljø og sikkerhet
HRS	Hovedredningsentralen
HVO	Hovedverneombud
IUA	Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning
KyV	Kystverket
NOFO	Norsk Oljevernforening For Operatørselskap
POB	Personell om bord
Ptil	Petroleumstilsynet
RUH	Rapport uønsket hendelse
SAR	Search and Rescue
SDIR	Sjøfartsdirektoratet
SJA	Sikker jobb analyse
SKL	Skadestedsleder
VO	Verneombud

DEL 2 - VEILEDNING

1. Ledelse og organisering	2
1.1 Ledelsespersonellets ansvar	3
1.1.1 Aksjonsledelsen	3
1.1.2 Ledelsespersonell på alle nivåer	4
2. Organisering av HMS-arbeidet.....	5
2.1 Organisering av aksjonen	5
2.2 Opplæring i HMS	5
2.3 Informasjon om aktuelle lover og forskrifter.....	6
2.4 HMS-inspeksjoner og vernerunder.....	7
2.5 Risikovurderinger	8
2.5.1 Sikker jobb analyse (SJA) og Risikoanalyse	8
2.5.2 Sikkerhetsorientering	9
2.5.3 Data om oljens/emulsjonens yrkeshygieniske egenskaper	9
2.5.4 Eksplosjonsfarlige områder	9
2.5.5 Arbeid på fartøy	10
2.6 Ivaretagelse av personell	11
2.6.1 Yrkeshygieniske forholdsregler	11
2.6.2 Kjemikalier og sikkerhetsdatablad	11
2.6.3 Personlig verneutstyr	12
2.6.4 Arbeid i kaldt klima	14
2.7 Fremskutt depot og innsatsområde	16
2.7.1 Avfallshåndtering	17
2.8 Rapportering	18
2.8.1 Rapportering av uønskede hendelser (RUH) og forbedringsforslag	18
2.8.2 Rapporteringsprosedyre	18
2.8.3 Rapportering av alvorlige hendelser	19
2.9 Samband og kommunikasjon	20
2.9.1 Evaluering av øvelsen/aksjonen	20
2.10 Beredskap i tilfelle personulykke/-skade	21
2.10.1 Varsling av personskader	22
2.10.2 Typiske skader/hendelser under oljevernaksjoner	22
2.10.3 Ulykker i sjøen	23
2.10.4 Psykologiske forhold	23
2.11 Arbeidsavtaler	24
2.12 DEL 4 Vedlegg	25

1. LEDELSE OG ORGANISERING

Det skal etableres en aksjonsledelse med HMS-ansvar i henhold til beskrivelsene i kap.2. Organisasjonen som er ansvarlig for aksjonen er hovedarbeidsgiver/hovedbedrift (eks. Kystverket el. operatørselskap).

Hovedbedriften er ansvarlig for å iverksette nødvendige HMS-rutiner for å ivareta arbeidet på en forsvarlig måte samt sikre at dette følges opp gjennom bl.a. vernerunder. Dette skal gjøres kjent overfor deltakere i aksjonen.

Overordnede mål og krav til HMS under aksjonen skal være beskrevet i aksjonsplanen som utarbeides av aksjonsledelsen. Etablering av vernetjeneste og verneombud gjøres med utgangspunkt i aksjonens omfang. Dette innebærer bl.a. å sørge for at det er valgt eller utpekt et koordinerende verneombud, og at dette er gjort kjent for alle som deltar i aksjonen.

Ved etableringen av en aksjonsorganisasjon er man avhengig av en ledelse som har god kompetanse og forståelse for HMS-arbeidet. Alle ledere skal derfor være kjent med de lover og forskrifter som gjelder innenfor sitt arbeidsområde, samt kravene med tilhørende veiledning gitt i dette dokumentet.

Det skal legges til rette for at personell kan utføre sine arbeidsoppgaver på en sikker måte. Det er i tillegg viktig å kontinuerlig kontrollere, evaluere og forbedre aktivitetene slik at det ikke oppstår farlige situasjoner.

Noen viktige stikkord for HMS-arbeidet er:

- Opplæring i grunnleggende prinsipper for HMS
- Oversikt over krav i lover, forskrifter og aksjonsspesifikke instruksjoner
- HMS som en del av overordnede aksjonsmål
- Risikokartlegging – vurdering av risiko – iverksetting av tiltak
- Etablere og følge opp rapporteringssystem
- Kartlegging av helse- og miljøfarlige kjemikalier
- Tilgang på relevante sikkerhetsdatablader
- Sørge for nødvendig og tilstrekkelig verneutstyr
- Kontrollere, evaluere og forbedre
- Sørge for god informasjonsflyt – samband

1.1 Ledelsespersonellets ansvar

1.1.1 Aksjonsledelsen

Den organisasjon som har aksjonsledelsen er hovedbedrift og har et overordnet ansvar for HMS. Dette gjelder under alle faser i en aksjon, enten det er ute på havet eller i kyst- og strandsonen. HMS-mål og tiltak skal beskrives i aksjonsordren med vedlegg. Ved oppstart av en aksjon skal det utarbeides en HMS-plan spesifikt for aksjonen. Denne kan vedlegges aksjonsordren.

Det er aksjonsledelsens ansvar at alt personell får opplæring i HMS, samt at aktuelle lover, forskrifter, instruksjoner og sikkerhetsdatablad er tilgjengelig for alle deltakere.

Aksjonsledelsen har ansvar for at det bl.a. foreligger planer for:

- Beredskapstiltak ved ulykker
- Avfallsbehandling
- Prøvetaking
- HMS
- Samband
- Rengjøring av fartøy
- System for rapportering av uønskede hendelser (RUH)/avviksbehandling
- Gjennomføring av vernerunder

Aksjonsledelsen har videre ansvar for å påse at det utarbeides risikovurderinger for de enkelte arbeidsoperasjoner. De skal også påse at det er valgt (utpekt) verneombud, og at det i samarbeid med verneombudsordningen/AMU planlegges og gjennomføres HMS-inspeksjoner for å påse at HMS-arbeidet følges opp som forutsatt.

Se vedlegg for HMS plan mal

Opptak av olje under oljevernaksjonen "Crete Cement"

1.1.2 Ledelsespersonell på alle nivåer

Ledelsespersonell skal påse at sikkerhet og helse blir ivaretatt under planleggingen og utførelsen av de arbeidsoppgaver som hører under eget ansvarsområde.

Ledere på alle nivå i organisasjonen har HMS-ansvar innenfor sitt område. Et felles ansvar innebærer blant annet å være kjent med innholdet i HMS-permen, samt de lover og forskrifter og aksjonsspesifikke instruksjoner som gjelder for sitt område.

Ledere skal sørge for at alle som skal delta i oljevernaksjoner og øvelser har fått en innføring i HMS, basert på gjeldende lover og forskrifter, samt de krav som er beskrevet i HMS-permen. Ledere har også ansvar for at personellet har nødvendig verneutstyr og at de gis nødvendig hvile.

Før operasjoner settes i gang, skal risikoforhold knyttet til det forestående arbeidet identifiseres og vurderes.

Risikoreduserende tiltak skal iverksettes dersom nødvendig, dvs. dersom risikonivået vurderes som uakseptabelt høyt. I alle tilfeller skal minimum verneutstyr benyttes slik at bar hud og øyne ikke eksponeres for olje.

Alvorlige skader på personell som deltar i oljevernaktivitet skal umiddelbart meldes til aktuell myndighet. Alle deltakende enheter skal rapportere HMS-status og -avvik i sine rutinemessige rapporter.

HMS-arbeidet skal være sporbart og skal derfor dokumenteres.

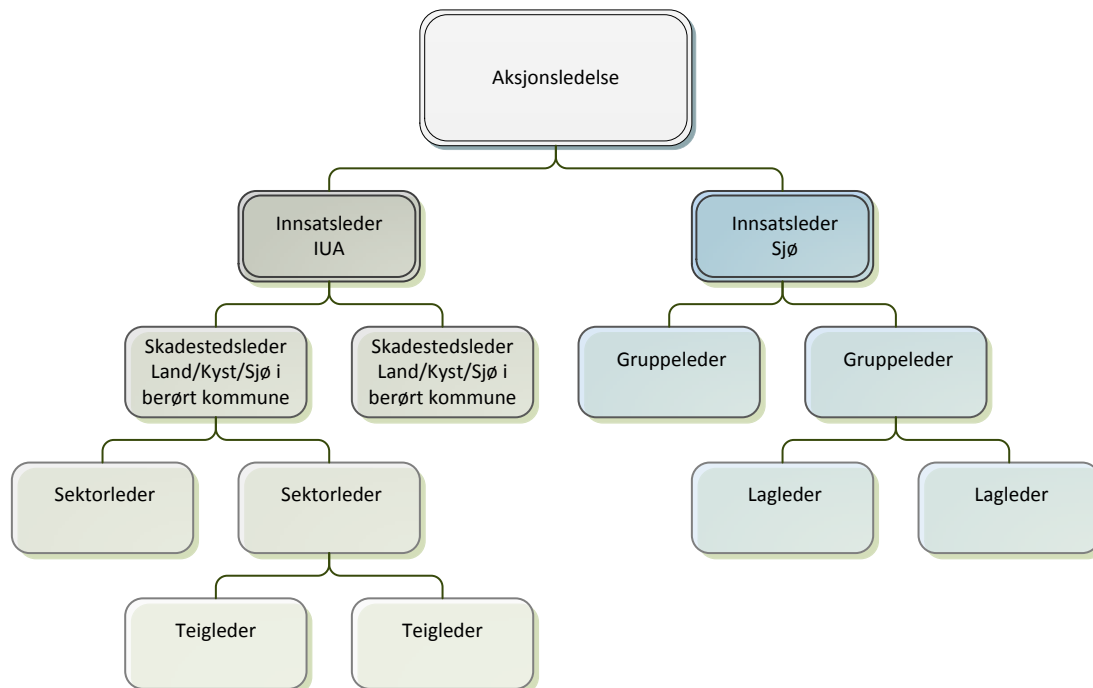

Personell i arbeid under en oljevernaksjon

2. ORGANISERING AV HMS-ARBEIDET

2.1 Organisering av aksjonen

En oljevernaksjon kan organiseres som beskrevet i figuren under.

Figur: Organisering av en oljevernaksjon

2.2 Opplæring i HMS

Arbeidsgiver har et ansvar for at alle som skal delta i en aksjon får opplæring i grunnleggende prinsipper for HMS. Som minimumskrav skal alle ha en innføring i HMS basert på gjeldene lover og forskrifter, samt de krav som er beskrevet i denne permen.

Ingen skal settes til arbeid som de ikke har forutsetninger, kompetanse, personlig verneutstyr eller tilstrekkelig sikkert utstyr til å kunne gjennomføre på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte. Dette er særlig viktig å påse ved store og langvarige aksjoner hvor man leier inn uøvet personell og frivillige.

Den enkelte deltaker i aksjonen har rett til å bli informert på en forståelig måte om den risikoen som er forbundet med arbeidet og hvordan man skal forholde seg for å unngå risiko. Det må gis informasjon om hvilke arbeidsinstruksjoner som gjelder og opplæring i hva dette innebærer, og hva konsekvensene kan bli dersom de ikke følges.

Den enkelte har selv ansvar og plikt til å:

- følge HMS-krav og arbeidsinstrukser
- bidra i gjennomføring av risikovurderinger og SJA
- ta vare på egen sikkerhet
- ta vare på kollegaer og gi beskjed dersom farlige situasjoner oppstår
- bruke foreskrevet verneutstyr og flytevest
- motta - og om nødvendig etterspørre - opplæring i HMS og bruk av utstyr
- sette seg inn i - og bruke - HMS-håndbok for oljevernaksjoner
- rapportere skader, tilløp til hendelser og farlige forhold

2.3 Informasjon om aktuelle lover og forskrifter

Aktuelle lover og forskrifter som omhandler HMS og som gjelder for personell som arbeider i aksjonsorganisasjonen, skal være tilgjengelig. Tilgang gjennom Internett er en akseptabel løsning, men for personell som arbeider på fartøyer og/eller i felt og som ikke har tilgang til dette skal det etableres andre løsninger.

Informasjon om hvilket regelverk som berører HMS i forbindelse med oljevernaksjoner er å finne i Del 1.

2.4 HMS-inspeksjoner og vernerunder

Ved aksjoner skal ledelsen følge opp at HMS-arbeidet gjennomføres som forutsatt. Dette kan bl.a. være ved inspeksjoner, vernerunder, møter og/eller rapporter. Det skal utarbeides en plan for gjennomføring av vernerunder. Denne skal angi hyppighet og fokusområder for vernerunder. Skjema med sjekklister for vernerunder skal ligge som vedlegg til plan for vernerunder. Se vedlegg.

Arbeidstilsynet på inspeksjon i f.m. forliset av MV "Server"

Ved oljevernaksjoner kan det være nyttig å orientere Arbeidstilsynet om aksjonen med hensyn på organisering og hvordan HMS følges opp. Arbeidstilsynet kan på eget initiativ beslutte å gjennomføre et tilsyn av aksjonen. I et tilsyn kan Arbeidstilsynet eksempelvis etterspørre:

- Overordnet HMS-plan og overordnet risikovurdering
- Arbeidsgiveransvar
- Arbeidsavtaler (dato for arbeidets oppstart og opphør)
- Stillingsinstrukser
- Opplæring
- Risikovurderinger
- RUH og avviksrapportering
- Sikkerhetsdatablad
- Tåleevnen til det personlige verneutstyret
- HMS på alle nivå

2.5 Risikovurderinger

Det er viktig å ha fokus på at dette er en aksjon for å begrense skade/rehabiliterer miljøet. Alle deltakere må ta seg tid til å tenke, og ingen skal utsettes for unødig risiko. Personellsikkerhet kommer foran miljøhensyn i en hver situasjon.

Ved oppstart av en oljevernaksjon må aksjonsledelsen og øvrige underliggende enheter skaffe seg en oversikt over det risikobildet man står overfor. Hva er risikoforholdene? Hvilke farer står man overfor i den aktuelle situasjonen? Er det særskilte forhold som gjør innsatspersonellet spesielt utsatt, eks. vær, temperatur osv.? Informasjon om oljetypen og dens egenskaper må innhentes umiddelbart, og videreformidles til alle medvirkende i operasjonen.

I tilfeller der det skal utføres arbeid som kan innebære særlig fare for liv eller helse, skal det utarbeides en skriftlig instruks om hvordan arbeidet skal utføres og hvilke sikkerhetstiltak som skal iverksettes.

Følgende forhold skal som et minimum omtales i styrende dokumenter under aksjonen (aksjonsordren):

- Arbeidsrutiner; varighet av pauser, ikke arbeide alene, kommunikasjon, arbeid i mørke og dårlig sikt, snø og is m.m.
- Verne- og sikkerhetsutstyr; bruk av utstyr, tilgang til supplerende utstyr m.m.
- Yrkeshygiene; ren/skitten sone, assistanse under arbeid ("ren person") m.m.
- Samband; tilgjengelighet, regler, egnethet m.m.
- Opplæring; HMS, arbeidsmetoder, organisering m.m.

I tillegg til en overordnet risikovurdering som gjøres for aksjonen skal det løpende utføres risikovurderinger på alle nivå. "Sjekkliste for risikovurdering", kan brukes for å vurdere risiko i de ulike innsatsområdene. Se vedlegg.

2.5.1 Sikker Jobb Analyse (SJA) og Risikoanalyse

Sikker Jobb Analyse

SJA er en systematisk og trinnvis gjennomgang av alle risikoelementer. SJA skal utføres i forkant av en konkret arbeidsoppgave eller operasjon, slik at tiltak kan iverksettes for å fjerne eller kontrollere de identifiserte risikoelementene.

Typiske faktorer som skal vektlegges i vurderingen av bruk av SJA er:

- Om arbeidet er beskrevet i prosedyrer eller rutiner eller krever avvik fra disse
- Om denne type arbeid har vært belastet med uønskede hendelser tidligere
- Om arbeidet er risikofyllt, komplekst eller involverer flere faggrupper/enheter
- Om det tas i bruk nytt utstyr eller nye metoder
- Om personell som er involvert i arbeidet har erfaring med det aktuelle arbeidet

Risikoanalyse

Risikoanalyse er en systematisk identifisering og kategorisering av risiko for mennesker, miljø og verdier. Hensikten er å etablere en skriftlig oversikt på hva som kan gå galt med tilhørende sannsynlighetsgrad for at det skjer med gradering av konsekvens, slik at tiltak kan iverksettes.

Mer informasjon vedrørende bruk av SJA, skjema og risikoanalyse, se vedlegg.

2.5.2 Sikkerhetsorientering

Sikkerhetsorientering skal gjennomføres hver dag før innsats. Her bør en gjennomgå de identifiserte risikomomentene som er relevante for det aktuelle området og for arbeidsoppgavene som skal utføres, samt gjennomgå aktuelle innkomne RUH'er.

- Dersom lokale forhold (eks. vær) tilsier det, må det evt. gjøres en vurdering av hvorvidt det i det hele tatt er forsvarlig å utføre det planlagte arbeidet.
- I tilfeller der det er identifisert behov for iverksetting av risikoreduserende tiltak, skal det forsikres om at disse inngår som en del av forberedelsene av innsatsarbeidet.
- Forsikre seg om at alle deltakere er kjent med nødvendig utstyr og gjeldende prosedyrer. Det bør også settes av tid for tilbakemeldinger fra innsatspersonellet og gis rom for erfaringsoverføring mellom de ulike lagene.
- Forslag til forbedringspunkter skrives ned og følges opp av ledelsen. Innholdet i sikkerhetsorienteringen skrives ned og henges opp for orientering.
- Informere om verneombud, verneutstyr, førstehjelpsstasjon, brannslukningsutstyr og hygieniske forhold.
- Bruk og oppfølging av RUH

2.5.3 Data om oljens/emulsjonens yrkeshygiene egenskaper

Det er svært viktig at oljen fra akutte utslipp analyseres så raskt som mulig. Frem til resultatene fra analysen foreligger skal man gå ut i fra at oljen kan ha giftige egenskaper. Dette betyr at bar hud ikke skal eksponeres for olje, og at det skal tas hensyn til at en har nødvendig med frisk luft der innsatsen foregår.

Analysene kan dreie seg om, men er ikke begrenset til, følgende:

- Brann
- Eksplosjon
- Giftighet
- Helsefareklasse
- Krav til verneutstyr

Det er viktig å få svar på spørsmål som bl.a.:

- Hvilke skadelige stoffer består oljen av?
- Er avgassing et problem?
- Hva skjer når oljen blir utsatt for ytre påvirkning som f.eks. varmt vann o.l.?

Resultatene av analysene sendes til aksjonsledelsen, som har ansvar for å formidle dem til utøvende enheter så snart som mulig. Når det er avklart hvilken oljetype det dreier seg om, distribueres sikkerhetsdatablad. Sikkerhetsdatabladet vil gi anvisninger for de viktigste personlige HMS-tiltakene. Se vedlegg for eksempler på sikkerhetsdatablad av bunkersolje.

2.5.4 Eksplosjonsfarlige områder

Eksplosjonsfarlige områder er særlig relevant rundt utslippskilden. Personell som oppholder seg i slike områder må være spesielt oppmerksom på dette. Det skal hele tiden utføres målinger av atmosfæren rundt oljen/emulsjonen. Alt elektrisk utstyr skal være ex sikkert. Dersom avdamping av oljen/emulsjonen skaper fare for eksplosjon/brann skal alt personell trekkes vekk fra området umiddelbart. Når oljen har vært på havet noen timer er som regel faren for eksplosjon over.

Utslippskilden kan være i nærheten av en innretning eller et grunnstøtt fartøy. Gassmåleinstrumenter finnes bl.a. om bord på NOFOs fartøy, Kystvaktfartøy og Kystverkets oljevernartøy. Ved arbeid i strandsonen kan også lokalt brannvesen bistå med gassmåling.

Det finnes eget regelverk for brannfarlige varer og eksplosiver, som håndheves av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, se www.dsb.no.

2.5.5 Arbeid på fartøy

For arbeid som utføres om bord på fartøy gjelder fartøyets instruksjoner. Innsatspersonell til sjøs skal følge sikkerhetsinstruksjonen til fartøyet de jobber på, i tillegg til de krav som er nedfelt i denne permen.

Skipsføreren har ansvar for at sikkerheten om bord blir ivaretatt ved at arbeidet tilrettelegges på en hensiktsmessig måte. Innsatspersonell om bord skal gjøres kjent med de farer som arbeidet kan føre med seg og hensiktsmessig verneutstyr skal være tilgjengelig. Innsatspersonellet har selv ansvar for å bidra til gjennomføringen av de tiltak som blir satt i verk til vern mot ulykker og helseskader.

Olje på sjø vil bli bekjempet ved de tilgjengelige metoder som vurderes å gi minst miljøskade. Bekjempelse vil foregå ved mekanisk oppsamling, kjemisk dispergering, eller ved en kombinasjon av disse bekjempelsesmetodene.

Kystverkets oljevernartøy Oljevern 03 under "Crete Cement aksjonen" i 2008

I håndboken finnes en oversikt over forhåndsregler som gjelder for arbeid om bord på fartøy/båt.

2.6 Ivaretagelse av personell

2.6.1 Yrkeshygieniske forholdsregler

Eksposering for olje/kjemikalier kan skje gjennom hud, innånding og svelging. Renslighet er derfor særlig viktig for å unngå skader eller helseplager. Under aksjonen skal verneutstyr brukes for å beskytte den enkelte mot skader eller mulige helseplager. Det kan bli aktuelt å foreta eksponeringsmålinger for å kartlegge om det er behov for åndedrettsvern.

Under aksjonen skal det være:

- Vaskestasjon, eventuelt våtservietter
- Rent vann og såpe
- Krem for å beskytte hud mot olje/kjemikalier/sol/kulde
- Speil
- Toalett

2.6.2 Kjemikalier og sikkerhetsdatablad

Kjemikalier for bruk i øvelser eller oljevernaksjoner skal være vurdert og godkjent i henhold til myndighetskrav. Vurderinger av kjemikalier skal omfatte gradering av fare for skade på miljø samt vurdering av arbeidsmiljø ved bruk og håndtering.

Ved bruk av kjemikaliene i en aksjon skal kjemikaliene godkjennes gjennom aksjonsledelsens egne retningslinjer, derav med respektive myndigheters tillatelse. Dette vil i stor grad kunne skje gjennom aksjonsplanen.

Alle virksomheter som yrkesmessig bruker kjemikalier, er pålagt å vurdere substitusjon av helse- og miljøfarlige kjemikalier. Aksjonsledelsen vil derfor kontinuerlig vurdere sin kjemikaliebruk og der det er mulig redusere risikoen ved å gå over til mindre skadelige alternativer.

Sikkerhetsdatablad for alle kjemikalier som benyttes i aksjonen skal være tilgjengelig for alle som arbeider med kjemikaliene. Opplysningene i databladene skal benyttes for å iverksette forebyggende tiltak som sikrer at den enkelte ikke utsettes for unødvendig risiko.

I forbindelse med en aksjon skal sikkerhetsdatablad gjøres tilgjengelig for innsatspersonell. Dette kan være:

- sikkerhetsdatablad for kjemikalier som benyttes i aksjonen
- sikkerhetsdatablad for den aktuelle oljen som er sluppet ut

2.6.3 Personlig verneutstyr

Tilfredsstillende personlig verneutstyr skal stilles til rådighet for innsatspersonellet. Verneutstyret skal være utformet i henhold til gjeldende forskrifter og skal være hensiktsmessig mht. aktivitetene som skal foregå.

Det bør utarbeides en plan for anskaffelse av ytterligere utstyr, både for daglige bruksobjekter (hansker, vernedrakter osv.) og erstatning av flytevester, støvler, varmedresser osv.

Alt personell skal benytte foreskrevet og godkjent verneutstyr som f.eks.:

- Regntøy eller engangsdresser (oljebestandige)
- Hansker med høye mansjetter som er EN 374 sertifisert (oljebestandige)
- Hjelm med stropp
- Vernestøvler
- Flytedress eller redning/ flytevest (utstyrt med fløyte, lys og refleks)
- Ved bruk av rednings/flytevest gjelder følgende kriterier:
 - 150N – Oppblåsbar redningsvester. Kystfarvann og offshore sammen med klær mot dårlig vær. Egner seg ikke dersom man bruker tungt verktøy eller utstyr.
 - 275N – Oppblåsbar redningsvester. Offshore, skip og industri med ekstreme forhold. Kan brukes sammen med solide verneklær, de fleste overlevelsesdrakter og sikkerhetssele.
- Ved bruk av flytedress gjelder følgende kriterier:
 - EN 533 – Disse flytedraktene er særlig godt egnet for arbeidsoperasjon i røft klima/miljø.
- Vernebriller/ansiktsskjerm ved arbeid på dekk på Oil Recovery-fartøy (OR-fartøy), samt ved barking, vannspyling, ukjent oljetype og lignende.
- Åndedrettsvern ved ukjent oljetype og lignende
- Støvmaske ved barking og lignende.

Risikovurdering og SJA vil identifisere særskilte behov for verneutstyr.

Klar for transport i lettboat i f.m. "Server-aksjonen" 2007

I sikkerhetsdatabladets pkt. 8 "Eksponeeringskontroll og personlig verneutstyr" gis en anbefaling om hvilke typer personlig verneutstyr som bør brukes. Se også arbeidsspesifikasjon for det aktuelle utstyret som skal benyttes. Vær oppmerksom på at noe verneutstyr har begrenset levetid, eks. gummihansker. Usikkerhet om utstyrets levetid medfører behov for å bytte utstyret hyppigere. Hansker som benyttes i olje er særlig utsatt og må følges spesielt nøye opp.

Dokumentasjon for verneutstyrets bruksområde skal foreligge.

2.6.4 Arbeid i kaldt klima

Eksponering for kalde omgivelser kan være en betydelig utfordring for et menneskes komfort, for evnen til og arbeide sikkert og effektivt og i de mest ekstreme tilfellene, også for overlevelse. Under slike forhold er det viktig med personlig beskyttelsesutstyr samt å kunne bruke dette riktig.

Under Godafoss aksjonen i 2011 var det kaldt og vanskelige forhold da dette skjedde vinterstid.

Avkjøling påvirker muskelfunksjonen i sterk grad og resulterer i:

- Redusert muskelstyrke
- Langsommere reaksjon
- Dårligere utholdenhet
- Dårligere muskelkoordinering
- Redusert manuell ferdighet (fingerferdighet)
- Lavere hastighet for muskelkontraksjon

Mental påvirkning

Varmetap og kuldeopplevelser påvirker den mentale funksjonen hos et menneske. Ved høyere og lavere temperaturer fungerer vi dårligere. Dette kan føre til blant annet økende antall feilhandlinger.

Kulde er et resultat av flere faktorer:

- Lav temperatur (10°C eller lavere)
- Vind
- Fuktighet (regn, kondens, sjøsprut, svette)
- Kontakt med kalde omgivelser/kalde materialer
- Utilstrekkelig beskyttelse (bekledning)

Farer og skaderisiko

Kuldeeksponering kan gi frostskafer for ytre deler av kroppen. Ansiktet og ørene er hyppigst utsatt for frostskafer, men også fingre og føtter er utsatt for denne typen skader.

Fallskafer forekommer også i økende grad i kalde omgivelser. Dette skyldes glatt underlag, men redusert muskelfunksjon kan medvirke.

Personlig beskyttelse

Den viktigste beskyttelsen ved eksponering av kalde omgivelser er din bekledning og at du benytter den riktig. Den mest hensiktsmessige bekledning er flerlagssystemet.

- Underbekledning for å transportere bort svette fra kroppsoverflaten. Ullundertøy gir god isolasjon også hvis det blir fuktig.
- Mellomlag skal primært gi isolasjon mot kalde omgivelser og redusere varmetapet. Kan bestå av flere lag.
- Ytterbekledningen skal primært beskytte mot ytre faktorer som vind, nedbør, skitt, etc.

I tillegg bør det benyttes gode hodeplagg, foret hanske og godt isolerte sko/støvler.

Tilpass alltid bekledningen til ytre forhold og personlig aktivitet.

Før og under kuldeeksponeringen er det viktig å spise og drikke rikelig. Følg med på din og kollegaers almenntilstand. Kontroller ansikt, føtter og hender og om du fryser, svetter etc. Tilpass bekledning underveis. Husk også at rene klær isolerer bedre en skitne og våte klær.

2.7 Fremskutt depot og innsatsområde

Ved etablering av fremskutt depot bør dette lokaliseres så nært skadested som mulig. Området bør være egnet mht. nødvendig infrastruktur for transport til og fra området.

Fremskutt depot skal ivareta flere funksjoner som bl.a.:

- Fremmøte-, forpleinings- og oppholdssted for innsatsledelse og innsatsmannskaper.
- Rensestasjon for innsatsmannskaper og materiell.
- Mottaks- og lagersted for utstyr som er nødvendig i innsatsområdet.
- System for håndtering av forurenset masse.

Ved fremskutt depot vil det derfor være flere HMS-krav som skal følges.

For å ivareta sikkerheten til innsatspersonellet og for å unngå sekundær forurensing, skal både depotet og innsatsområdet deles i en "ren" og "skitten" sone. Depotet skal være atskilt fra skitten sone ved hjelp av sluser.

Før arbeid igangsettes ved innsatsstedet, skal risiko være vurdert og sikkerhetsorientering skal være gjennomført og dokumentert. Ved behov skal det utføres en SJA gjennomgang med deltakelse fra innsatspersonellet.

Skjema for rapportering av uønskede hendelser (RUH/avvik) skal være tilgjengelig på depot og i innsatsområdet. Se vedlegg.

Forurenset masse ved innsatsområdet skal håndteres iht. plan for avfallshåndtering.

Fremskutt depot i Austrheim i f.m. "Server-aksjonen"

2.7.1 Avfallshåndtering

Risiko ved oppbevaring og lagring av kjemikalier, og spesielt samlagring, skal tas med i den overordnede risikovurderingen. Det bør ikke oppbevares mer enn den mengden av kjemikalier som tilsvarer *dagsbehovet* på innsatsstedet. Etter at arbeidet er avsluttet for dagen, bør det settes av nok tid til opprydding og renhold.

Det er viktig at et mellomlagringssted for avfall planlegges nøye slik at en unngår sekundærforurensning. Det bør bl.a. benyttes tildekking, barking og andre hjelpemidler for å hindre ytterligere forurensning.

Et godt eksempel på ren og skitten sone for å unngå sekundærforurensning, bildet er tatt under "Full City aksjonen" i 2009.

I avfallsplanen for aksjonen vil det bl.a. fremgå hvordan opptatt olje fra strender og på sjø skal håndteres. Dette gjelder også eventuelt mellomlagring og transport til et mottak for disponering av avfallet. Plan for rengjøring av fartøy og utstyr som er tilsølt med olje skal også utarbeides. Eksempel på avfallsplan, se vedlegg.

2.8 Rapportering

2.8.1 Rapportering av uønskede hendelser (RUH) og forbedringsforslag

Ved alle aksjoner er det viktig å etablere rutiner som sikrer at ulykker, nestenulykker, avvik og forbedringsforslag rapporteres. I utgangspunktet skal alle saker som rapporteres behandles på lavest mulig nivå, men ledelsen bruker summen av erfaringer til å forbedre systemene.

Følgende skal rapporteres:

- Personskade/død
- Brann
- Olje/gasslekkasje som ikke kommer fra selve kilden til oljevernaksjonen
- Utslipp av kjemikalier
- Materielle skader
- Tilløp til uønskede hendelser som kunne ført til personskade
- Farlige forhold
- Generelle forslag til forbedringer

2.8.2 Rapporteringsprosedyre

1. Alle er ansvarlige for å rapportere til nærmeste overordnede dersom en har vært vitne til eller involvert i en uønsket hendelse eller tilløp til en uønsket hendelse, eller dersom en ser behov for forbedringer på arbeidsplassen.
2. Som hovedregel skal innrapporterte saker behandles på lavest mulig nivå. Leder skal sørge for at hendelsen blir undersøkt og rapportert på skjema for RUH/avviksrapportering, se vedlegg. Dersom ansvarlig organisasjon (operatør, rederi, base/konsulent eller lignende) har eget formular med tilsvarende innhold, kan dette benyttes.
3. Dersom personskader oppstår, skal medisinsk personell kontaktes og eventuell førstehjelp utføres. Ved alvorlig personskade skal Arbeidstilsynets skjema benyttes, se www.arbeidstilsynet.no. I tillegg skal skaden også varsles til NAV, se www.NAV.no. Se for øvrig pkt. 1.9 Beredskapstiltak ved uhell.
4. Dersom det er praktisk mulig skal utfylling av rapport og videre behandling skje omgående, og senest etter endt arbeidsdag.
5. Alle hendelser og forslag til forbedringer skal vurderes og eventuelt granskes/analyseres av IUA ledelse/kaptein, evt. av hovedbedrift. Ved hendelser der særskilte tiltak blir identifisert, skal det klart fremgå hvem som skal sørge for videre tiltak og frist for gjennomføring.
6. Hovedbedrift skal sørge for at rapportene blir registrert og fulgt opp
7. Aktuelle rapporter skal presenteres på de daglige sikkerhetsorienteringene.

2.8.3 Rapportering av alvorlige hendelser

Aksjonsledelsen (Kystverket eller Operatørselskap/NOFO) er ansvarlig for å rapportere alvorlige skader på personell som deltar i oljevernaktivitet til aktuell myndighet.

Aksjonsledelse vil være:

- Ved statlige aksjoner - **Kystverket**
- Ved aksjoner hvor offshoreindustrien er ansvarlig - **Operatørselskap**

Alle skader der det er behov for førstehjelp skal rapporteres til hovedbedrift og arbeidsgiver. Dersom det har vært behov for medisinsk behandling, eller skaden fører til fravær, skal i tillegg NAV/Statens helsetilsyn og politiet varsles. Dersom hendelsen skjer på kyst/land skal Arbeidstilsynet også varsles. Oppstår hendelsen om bord på fartøy skal Sjøfartsdirektoratet varsles.

Rapport fra hendelsen utarbeides og sendes til aksjonsledelsen. Rapporten skal som et minimum inneholde følgende informasjon:

- Beskrivelse av hendelsesforløpet
- Situasjonen på skadestedet når hendelsen inntraff
- Beskrivelse av personskaden
- Beskrivelse av den direkte årsak til hendelsen
- Tiltak iverksatt for å sikre skadestedet.
- Hvem som er varslet (Politi, Arbeidstilsynet, pårørende osv.)

Alvorlige personskader skal granskes, for å avdekke bakenforliggende årsaker til hendelsen og identifisere tiltak som skal hindre at tilsvarende hendelse inntreffer.

Dersom det har inntruffet en alvorlig personskade, skal skadestedet sikres inntil Politiet frigir stedet og operasjonsledelsen gir tillatelse til videre arbeid.

Erfaringer fra rapporteringen skal benyttes til å forebygge ulykker.

2.9 Samband og kommunikasjon

Samband er en viktig del av sikkerheten for personellet som arbeider i strandsonen og på fartøy.

Det må etableres en sambandsplan iht. til beredskapsplaner som ligger til grunn hos de ulike aktører, det være seg IUA, operatørselskap eller Kystverket. Sambandsutstyret må være testet for bruk i det respektive området (dekning, senderstyrke osv.).

Personell som skal benytte sambandsutstyr må gis nødvendig opplæring i bruk av radioutstyret og sambandsplanen. Nærmeste overordnede skal til en hver tid kunne nås gjennom sambandet.

2.9.1 Evaluering av øvelsen/aksjonen

Hver enkelt øvelse/aksjon skal evalueres mht. hva som fungerte godt, og hva som evt. bør forbedres. Evalueringen skal omfatte alle deler av øvelsen/aksjonen, og flest mulig av de som deltok skal gis anledning til å komme med sine erfaringer og synspunkter.

Øvelses-/aksjonslederen skal sørge for at evalueringen blir gjennomført, at det blir skrevet et notat om resultatene, samt at evt. forbedringstiltak blir registrert i de ansvarlige organisasjoners HMS-/kvalitetsstyringssystem.

2.10 Beredskap i tilfelle personulykke/-skade

Aksjonsledelsen skal ha en plan for beredskapstiltak ved uhell. Med beredskap menes tilgang til rask førstehjelp på stedet, forhåndsvarslet helsetjeneste, avtale med brann- og redningsvesen etc.

Lokal helsemyndighet må informeres om aktivitetene som foregår i forbindelse med aksjonen. Det må avklares om aksjonen krever ekstra sanitetstiltak og hvem som evt. skal forestå denne.

Ekstra sanitetstiltak kan for eksempel være:

- Hjertestarter
- Båre
- Nakke og brudd støtte
- Førstehjelpspersonell

Førstehjelpsutstyr skal være tilgjengelig for alle lag, og det skal finnes personell som er kompetent til å bruke utstyret. Førstehjelpsenheten retter seg etter Arbeidstilsynets retningslinjer og skal bl.a. inneholde:

- Øyeskylleflasker
- Sterile kompresser
- Plaster
- Heftplaster
- Gasbind
- Brannbandasjer
- Enkeltmannspakker
- Desinfeksjonskompresser
- Trekanttørkler
- Munn til munn maske med enveisventil
- Saks
- Førstehjelpsfolder
- med mer

2.10.1 Varsling av personskader

Personskade med behov for medisinsk assistanse som inntreffer på land eller i strandsone skal varsles direkte fra skadested til lokalt AMK og deretter til innsatsleder. Innsatsleder varsler operasjonsledelsen og verifiserer at melding er mottatt hos lokalt AMK. Personskade med behov for medisinsk assistanse som innfinnes på fartøy skal varsles direkte fra fartøysjef til HRS og Innsatsleder sjø. Innsatsleder sjø varsler operasjonsledelsen og verifiserer at HRS har mottatt melding.

Politiet varsler pårørende. Nødnummer:

110 BRANN

112 POLITI

113 AMBULANSE

2.10.2 Typiske skader/hendelser under oljevernaksjoner

Under oljevernaksjoner kan innsatspersonellet være utsatt for mange ulike typer trusler og faremomenter. Typiske ulykkeshendelser som kan oppstå i forbindelse med oljevernarbeid er:

- Forgiftning ved eksponering av blant annet oljerester og oljedamp
- Fall på sjøen som fører til drukning/nesten drukning
- Fall som fører til brudd eller forstuing
- Nedkjøling/Forfrysning
- Brannskader
- Klemskader

Man skal være oppmerksom overfor faren for eksponering. Alle stoffer kan gi skadelig virkning på kroppen dersom konsentrasjonen er stor nok. Enkelte stoffer gir skade selv i små mengder, og kalles derfor giftstoffer. Risiko for skade er avhengig av eksponeringsvei, dose og varighet samt oljens egenskaper.

I håndboka beskrives vanlige symptomer ved skader/forgiftning forårsaket av eksponering. I håndboka beskrives også hvordan man gir livreddende førstehjelp.

2.10.3 Ulykker i sjøen

Ulykker for mennesker som havner i kaldt vann (lavere temperatur enn 12°C) vil kunne være livstruende.

Slike ulykker har fire livstruende faser:

Umiddelbart kuldesjokk

- Varighet 1-2 minutter
- Ukontrollert pusting, drukning

Korttidseksposering i kaldt vann

- Varighet 10-15 minutter
- Etter denne perioden vil de fleste få problemer med å koordinere svømmeaktiviteten, og vil trenge flytehjelpemiddel for å unngå drukning.

Langtidseksposering i kaldt vann

- Varighet fra 15 minutter til flere timer
- I denne perioden avkjøles kroppens kjernetemperatur og vil til slutt gi hjertestans som resultat

Etter berging

- Mange dødsfall skjer etter bergingsfasen
- Forårsaket av svelging/innånding av sjøvann, og av sirkulasjonsforstyrrelser.

Overlevelse i kaldt vann er i stor grad bestemt av temperaturen i vannet. Etter noe nedkjøling er overlevelse fortsatt mulig, men personen i vannet kan selv gjøre lite for å berge seg selv.

Avkjølingshastigheten for et menneske i kaldt vann vil være bestemt av tre viktige faktorer:

- Temperaturen i vannet
- Personens egen isolasjon (fettlag)
- Redningsutstyret personen er iført.

En person som har ligget i sjøen i kaldt vann må behandles med stor forsiktighet.

20-25 % av dødsfallene etter slike ulykker skjer i denne fasen. Det er stor risiko for at en person som reddes fra kaldt vann har nedsatt hjertefunksjon eller sirkulasjonssystem. Dermed øker faren for hjertesvikt etter redning betraktelig. Personen som har ligget i sjøen kan ha fått vann i lungene, og dermed nedsatt lungefunksjon. Dette kan også øke risikoen for dødsfall i bergingsfasen og/eller i en tid etter bergingen.

2.10.4 Psykologiske forhold

I f.m. oljevernaksjoner kan det oppstå situasjoner hvor det samtidig pågår søk etter savnede personer. Det er viktig at innsatspersonellet blir informert om hva de kan møte og at de forberedes på dette. Det bør også forberedes tiltak dersom personell kommer i slike situasjoner, slik at de da kan få profesjonell støtte.

Oljeverninnsats kan være fysisk krevende, men også være psykologisk belastende. Det bør derfor forberedes eventuell psykologisk støtte gjennom bl.a. de kommunale kriseteamene. Disse kan bistå ved akutte hendelser, men også i f.m. videre oppfølging.

2.11 Arbeidsavtaler

Innsatspersonell i strandsonen tilsettes normalt i den kommunen de arbeider. Lønn mottas fra kommunene som også ivaretar forsikring og innmelding for eventuelle trygdeytelser. Arbeidstakere med ansettelsesavtale i kommunen vil være forsikret gjennom den forsikringsordningen som alle ansatte i kommunen har. I aksjoner hvor operatørselskap har aksjonsledelsen gjelder andre forsikringsordninger, blant annet at innsatspersonell ikke skal ha lavere dekning enn 40G.

Ved ansettelse av midlertidig personell i forbindelse med en oljevernaksjon, skal det inngås formelle arbeidsavtaler. I arbeidsavtalen skal dato for oppstart og sluttdato for arbeidsforholdet angis.

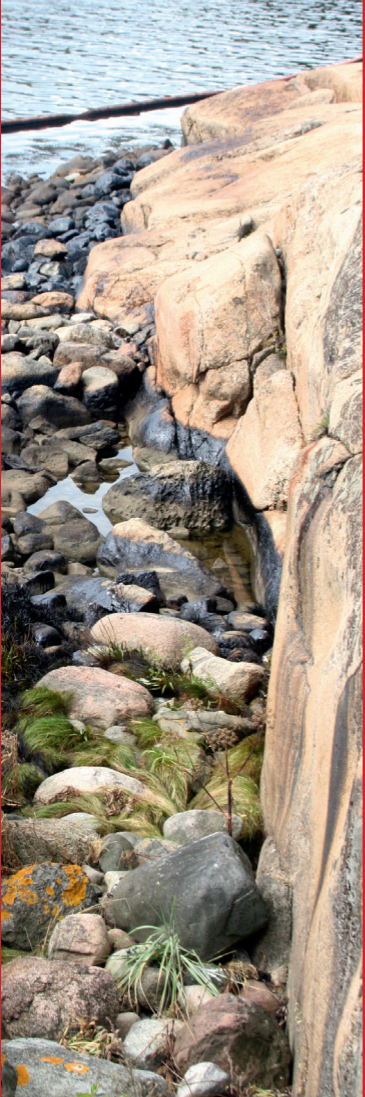
Følgende skjema ligger som vedlegg i permen:

- Arbeidsavtale ved engasjement
- Kvitteringsskjema HMS

Det bør tilrettelegges for at (midlertidig ansatte) deltakere i oljevernaksjoner gjennomgår en helseundersøkelse før og etter deltakelse i aksjonen.

2.12 DEL 4 Vedlegg

- Arbeidsavtale ved engasjement, eksempel
- Avfallsplan, eksempel
- HMS- plan, eksempel
- Lokal HMS-instruks for kommunen med kvitteringsskjema for HMS- opplæring, eksempel
- Melding til Arbeidstilsynets, skjema for rapportering av arbeidsulykker – [klikk her](#) eller gå til:
<http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=78506>
- Melding til NAV om yrkesskade – [klikk her](#) eller gå til:
<https://www.nav.no/skjema/Skjemaer/Arbeidsgiverskjemaer/L%C3%B8nn+og+personalskjemaer+for+din+bedrift+%28HR%29/Yrkesskade>
- Prosedyre for risikoanalyse
- Retningslinjer for sikker jobb analyse (SJA), samt SJA skjema og sjekklister
- Sikkerhetsdatatablad for bunkersoljer IF 30 – IF 380, eksempel
- Sikkerhetsdatatablad for råolje, eksempel
- Sjekklister for risikovurdering
- Sjekklister for vernerunder
- Skjema for rapportering av uønskede hendelser (RUH)
- Stillingsinstruks – Kyst og strand, eksempel

HMS-HÅNDBOK

oljevern

HMS-HÅNDBOK oljevern

KYSTVERKET

NOFO

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD	3
2. HMS-ARBEID VED AKUTT FORURENSING	4
2.1 AKTUELLE LOVER OG FORSKRIFTER	5
2.2 OPPLÆRING I HMS	6
3. ARBEID PÅ INNSATSOMRÅDET	7
3.1 ORGANISERING	7
3.2 TILRETTELEGGING AV FREMSKUTT DEPOT OG INNSATSOMRÅDET	7
3.3 ANSVAR FOR OPPFØLGING AV HMS-ARBEID I INNSATSOMRÅDE	10
3.4 SJEKKLISTE FØR ARBEID I INNSATSOMRÅDET	12
4. KJEMISK HELSEFARE.....	13
4.1 OLJENS/EMULSJONENS EGENSKAPER.....	13
4.2 EKSPONERING AV BLANT ANNET OLJERESTER OG OLJEDAMP.....	14
4.3 KJEMIKALIER OG SIKKERHETS DATABLAD	16
5. RISIKOVURDERING	18
5.1 SIKKER JOBB ANALYSE (SJA).....	20
5.2 SIKKERHETSORIENTERING.....	21
6. VERNETILTAK.....	22
7. ARBEID PÅ FARTØY/MINDRE BÅTER I KYSTNÆR BEREDSKAP.....	24
7.1 FARTØY	24
7.2 MINDRE BÅTER (INNLEIDE FARTØY).....	26

8. RAPPORTERING AV UØNSKEDE HENDELSER (RUH).....	28
8.1 RAPPORTERING	29
9. SAMBAND	32
10. BEREDSKAP I TILFELLE PERSONULYKKE ELLER -SKADE.....	33
10.1 VARSLING	33
10.2 PSYKOLOGISKE FORHOLD	34
10.3 SKADER/EKSPONERING UNDER OLJEVERNAKSJONER.....	34
10.4 FØRSTEHJELPSUTSTYR.....	35
10.5 FØRSTEHJELP	36
10.5.1 Tiltak ved eksponering	38
10.5.2 Tiltak ved større blødninger	38
10.5.3 Tiltak ved sirkulasjonssvikt	39
10.5.4 Tiltak ved brann.....	40
10.5.5 Tiltak ved nedkjøling	41
11. VEDLEGG	42

NØDNUMMER

110 BRANN
112 POLITI
113 AMBULANSE

1. FORORD

Vår målsetning er å gjennomføre all vår virksomhet på en sikker og forsvarlig måte uten skade på personell, miljø eller materielle verdier.

NOFO og Kystverket har utarbeidet denne "HMS-håndbok - oljevern" der målet er å informere alt innsatspersonell om helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid ved oljevernaksjoner. Håndboken er basert på erfaringer fra flere hendelser med akutt oljeforurensing og fra et stort antall øvelser, og er en del av "HMS-perm - Oljevern". Vi ber om at du studerer håndboken nøye og forholder deg aktivt til denne under oljevernaksjoner eller -øvelser.

Helse, miljø og sikkerhetsarbeid er en kontinuerlig prosess. HMS-håndboken vil derfor måtte oppdateres med jevne mellomrom, slik at den kan fungere etter hensikten. Dersom du har forslag til endringer, eller savner noe så hører vi gjerne fra deg. Send innspill til post@nofo.no og/eller hms@kystverket.no.

Med vennlig hilsen

Leif J. Kvamme
Administrerende direktør
NOFO

Johan Marius Ly
Beredskapsdirektør
Kystverket

2. HMS-ARBEID VED AKUTT FORURENSING

I forbindelse med en aksjon etableres det en aksjonsledelse med HMS-ansvar. Hovedbedriften, representert ved aksjonsledelsen, skal være kjent overfor samtlige arbeidstakere i aksjonen.

HMS skal være beskrevet i aksjonsordren for aksjonen.

Verneombudsordningen: etablering av vernetjeneste og verneombud gjøres lokalt, med utgangspunkt i aksjonens omfang.

Noen viktige stikkord for HMS-arbeidet er:

- Opplæring i grunnleggende prinsipper for HMS
- Innsats i samsvar med overordnede aksjonsmål
- Overholdelse av krav i lover, forskrifter og aksjonsspesifikke instruksjoner
- Risikokartlegging - vurdering av risiko - iverksetting av tiltak
- Rapportering av skader, tilløp til hendelser, farlige forhold og forslag til forbedring
- Kartlegging av helse- og miljøfarlige kjemikalier

- Tilgang på relevante sikkerhetsdatablader
- Anvendelse av nødvendig og tilstrekkelig verneutstyr
- God informasjonsflyt

2.1 Aktuelle lover og forskrifter

Aktuelle lover, forskrifter og aksjonsspesifikke instruksjoner skal være tilgjengelig for alle som deltar i aksjonen, som papirutgaver eller elektroniske dokumenter. I praksis skal disse dokumentene være tilgjengelig ved:

- Aksjonsledelsen (Kystverket, operatør, IUA)
- Fremskutte depoter eller samlingsplasser hvor personellet møter/spiser e.l.

De viktigste lovene er Arbeidsmiljøloven, Forurensningsloven og Skipsarbeidsloven, samt en rekke forskrifter relatert til disse tre. Mer informasjon om disse er beskrevet i HMS-permen del 1 og 2

Personellet som deltar i aksjonen skal bli gjort kjent med hvor dette er tilgjengelig.

2.2 Opplæring i HMS

Alle som skal delta i en aksjon skal ha opplæring i grunnleggende prinsipper for HMS. Som minimumskrav skal alle ha gjennomgått en innføring i HMS ved oljevernaksjoner basert på "HMS-perm – Oljevern".

Ingen skal settes til arbeid som de ikke har forutsetninger, kompetanse, personlig verneutstyr eller tilstrekkelig sikkert utstyr til å kunne gjennomføre på en sikker og forsvarlig måte.

3. ARBEID PÅ INNSATSOMRÅDET

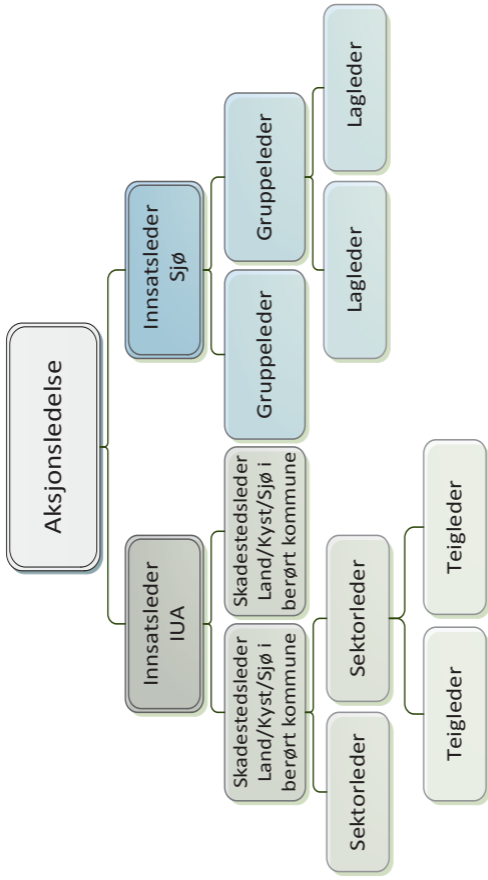
3.1 Organisering

Oljevernaksjoner vil normalt bli organisert som vist på figuren på neste side.

3.2 Tilrettelegging av fremskutt depot og innsatsområdet

Fremskutt depot vil kunne ivareta flere funksjoner i forbindelse med aksjoner i strandsonen. Det vil derfor være flere HMS-krav som må ivaretas.

- Det skal tilrettelegges for lokaler og areal som skal fungere som fremmøte-, forpleinings- og oppholdssted.
- Rensestasjon skal etableres
- Det skal opprettes mottak og håndtering av innsamlet forurenset masse
- Plan for avfallshåndtering skal lages
- For å hindre sekundærforurensning skal det være inndelt og merket områder for rene og skitne soner
- HMS-informasjon skal være tilgjengelig og synlig.
- Førstehjelpsutstyr og brannslukkingsapparat skal være lett tilgjengelig

Figur: organisering av en oljevernaksjon

På selve innsatsområdet må det vises aktsomhet:

- Risikovurdering og sikkerhetsorientering skal gjennomføres og dokumenteres. Innsatspersonellet skal delta i utarbeidelsen av risikovurdering og Sikker Jobb Analyse (SJA)
- Skjema for rapport over uønsket hendelse (RUH) /avviksrapportering skal være tilgjengelig
- Innsatsområdet skal deles inn i, og merkes med ren og skitten sone, og skal om nødvendig avsperras
- Forurenset masse skal håndteres iht. plan for avfallshåndtering

Et godt eksempel på ren og skitten sone for å unngå sekundærforurensning, bildet er tatt under "Full City aksjonen" i 2009.

3.3 Ansvar for oppfølging av HMS-arbeid i innsatsområde

I innsatsområdet tilligger ansvaret for oppfølging av det praktiske HMS-arbeidet hos:

- Innsatsleder
- Lagleder
- Den enkelte

Personer som har personellansvar i forbindelse med aksjonen skal sørge for at følgende oppgaver blir ivaretatt:

Ledelsesoppgaver:

- sørge for at alt personell er gitt opplæring i HMS
- sørge for tilgang på HMS-regelverk, HMS-håndbok og rapport for uønsket hendelse (RUH) for avviksrapportering
- sørge for at HMS-arbeid dokumenteres
- sørge for at verneombud er valgt (oppnevnt)
- oppfølging av aksjonens rapporteringssystemer
- utarbeide og/eller bidra ved gjennomføring av Sikker Jobb Analyse (SJA)
- sørge for at det er gjennomført en sikkerhetsorientering før/etter innsats

- at nødvendig og godkjent verneutstyr er tilgjengelig og brukes
- påse at innsatspersonellets ansettelsesforhold er i orden og at den enkelte har fylt ut skjema for egenerklæring

Den enkelte har selv ansvar for å:

- følge HMS-krav og arbeidsinstrukser
- bidra i gjennomføring av risikovurderinger og Sikker Jobb Analyse (SJA)
- ta vare på egen sikkerhet
- ta vare på kollegaer og gi beskjed dersom farlige situasjoner oppstår
- bruke foreskrevet verneutstyr
- motta - og om nødvendig - etterspør opplæring i HMS og bruk av utstyr
- sette seg inn i og bruke HMS-håndbok for oljevernaksjoner
- rapportere uønskede hendelser som skader, tilløp til hendelser og farlige forhold, samt forbedringsforslag på skjema for rapport om uønsket hendelse (RUH)

3.4 Sjekkliste før arbeid i innsatsområdet

Sentrale aktiviteter/utstyr for å ivareta HMS vil være:

- Risikovurderinger
- Sikker Jobb Analyse (SJA)
- Rapport om uønsket hendelse (RUH)
- Sikkerhetsorientering
- Personlig verneutstyr
- Sikkerhetsdatablod
- Samband
- Førstehjelpsutstyr
- Brannslukkingsapparat

Opptak av olje under oljevernaksjonen "Crete Cement"

4. KJEMISK HELSEFARE

4.1 Oljens/emulsjonens egenskaper

Det er viktig at oljen fra akutte utslipp analyseres så raskt som mulig. Frem til resultatene fra analysen foreligger skal man gå ut i fra at oljen kan ha giftige egenskaper.

Det er viktig å få svar på spørsmål som bl.a.:

- Hvilke skadelige stoffer består oljen av?
- Er anbefalt verneutstyr tilgjengelig?
- Er avgassing et problem?
- Hva skjer når oljen blir utsatt for ytre påvirkning som for eksempel varmt vann o.l.?

Analysene kan dreie seg om følgende:

Fysiske/kjemiske egenskaper:

Helsefare:

Miljø:

Ekspløsjonsfarlige områder er særlig relevant rundt utslippskilden. Personell som oppholder seg i slike områder må være spesielt oppmerksomme på dette. Når oljen har vært på havet noen timer er som regel faren for eksplosjon over.

4.2 Eksponering av blant annet oljerester og oljedamp

Alle stoffer kan gi skadelig virkning på kroppen dersom konsentrasjonen er stor nok. Enkelte stoffer gir skade selv i små mengder, såkalte giftstoffer. Risiko for skade er avhengig av eksponeringsvei, dose og varighet samt oljens egenskaper.

Eksponering for olje/kjemikalier kan skje gjennom hud, innånding og svelging. God hygiene er derfor særlig viktig for å unngå skader eller helseplager. Under aksjonen skal anbefalt verneutstyr brukes for å beskytte den enkelte mot skader eller mulige helseplager. En bør være oppmerksom på at tåke/damp/aerosoler kan føre til økt hudkontakt og inntak dersom ikke egnet verneutstyr benyttes. Det kan bli aktuelt å foreta eksponeringsmålinger for å kartlegge om det er behov for åndedrettsvern.

Symptomer ved hudkontakt

- Hudirritasjon
- Uttørking av huden
- Eksem
- Oljekviser

Symptomer ved innånding, svelging og kontakt med øyne

Akutte symptomer:

- Irritasjon i øye og luftveiene, hoste, tørr og vond nese, bevissthetstap
- Hodepine
- Svimmelhet, søvnighet, utmattelse, kvalme, nummenhet
- Ved svelging: Pusteproblemer og i verste fall død. 1 dl bensin = dødelig dose

Langtidseffekter

- Kan utvikle tungpust og videre sykdommer som lungefibrose og lungekreft
- Kjemisk lungebetennelse, særlig ved svelgning eller brekning
- Depresjon
- Blodfattighet
- Svekkelse av immunforsvaret
- Kan forårsake kreft, og mistenkes for å kunne skade forplantningsevnen

- Kan gi genetiske skader og forårsake organskader ved langvarig eller gjentatt eksponering

Dersom noen av disse symptomene skulle inntreffe og vedvare, oppsøk lege og ta med sikkerhetsdatablad.

Langsiktige skadevirkninger kan i spesielle tilfeller være kreft. Oljens kreftfremkallende egenskaper er avhengig av innholdet av PAH, benzen og alkaner i gassform. Det er derfor svært viktig at oljen blir analysert så tidlig som mulig og at verneutstyr blir benyttet og skiftes ut med jevne mellomrom.

4.3 Kjemikalier og sikkerhetsdatablad

Sikkerhetsdatablad for alle kjemikalier som benyttes i aksjonen skal være tilgjengelig for alle som arbeider med kjemikaliene.

Kjemikalier for bruk i øvelser eller oljevernaksjoner skal være vurdert og godkjent i henhold til myndighetskrav.

Vurderinger av kjemikalier skal omfatte:

- Gradering av fare for skade på miljø
- Vurdering av arbeidsmiljø ved bruk og håndtering

Klar for transport i lettboat ifm. "Server-aksjonen" 2007

I sikkerhetsdatabladets pkt. 8 "*Eksponeringskontroll og personlig verneutstyr*" gis en anbefaling om hvilken type personlig verneutstyr som bør brukes mht. ulike kjemikalier.

5. RISIKOVURDERING

Ingen skal utsettes for unødig risiko, personellsikkerhet kommer foran miljøhensyn i enhver situasjon.

Før operasjoner settes i gang skal risikoforhold knyttet til det forestående arbeidet identifiseres og vurderes. Innsatspersonellet ved det enkelte innsatsområdet skal involveres i utarbeidelsen av risikovurderingene. Risikoreduserende tiltak skal iverksettes dersom nødvendig, dvs. dersom risikonivået vurderes som uakseptabelt høyt.

En risikovurdering er en grundig gjennomgang av hva som kan forårsake skade/uhell på mennesker, skade på miljøet, eller skader på materiell/utstyr, slik at en kan vurdere om en har tatt tilstrekkelige forholdsregler eller om en bør gjøre mer for å forebygge. Arbeidsmiljøloven og skipssikkerhetsloven stiller krav til vurdering av risikoforhold i et innsatsområde. Det er et lederansvar å sørge for at risikovurderingen blir gjennomført. En risikovurdering behøver ikke å være komplisert.

Omfanget av en kartlegging vil variere med størrelsen på arbeidsplassen/innsatsområdet og hva slags arbeid som skal utføres.

Tre enkle spørsmål er kjernen i risikovurderingen:

1. Hva kan gå galt?
2. Hva kan vi gjøre for å hindre dette?
3. Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Skjema for risikovurdering er vedlagt håndboken. Vi har i skjemaet fylt ut eksempler på faremomenter som kan være gjenstand for risikovurdering. Bruk den gjerne som utgangspunkt, men husk at dette ikke er en komplett liste. For hver enkelt arbeidsoperasjon vurder om det kan være andre faremomenter som skal risikovurderes. Skjema for risikoanalyse finnes også som vedlegg.

Under Godafoss aksjonen i 2011 var det kaldt og vanskelige forhold da dette skjedde vinterstid. Å gjennomføre en risikovurdering er viktig under slike forhold.

5.1 Sikker Jobb Analyse (SJA)

SJA er en systematisk og trinnvis gjennomgang av alle risikoelementer, i forkant av en konkret arbeidsoppgave eller operasjon, slik at tiltak kan iverksettes for å fjerne eller kontrollere de identifiserte risikoelementene.

Typiske faktorer som skal vektlegges i vurderingen av bruk av SJA er hvorvidt:

- arbeidet er beskrevet i prosedyrer eller rutiner eller krever avvik fra disse
- denne type arbeid har vært belastet med uønskede hendelser tidligere
- arbeidet er risikofyllt, komplekst eller involverer flere faggrupper/enheter
- det tas i bruk nytt utstyr eller metoder som ikke dekkes av prosedyrer eller rutiner
- personell som er involvert i arbeidet har erfaring med det aktuelle arbeidet eller ikke

Mer informasjon vedrørende bruk av SJA, sjekklister og skjema finnes som vedlegg i "HMS-perm – Oljevern"

5.2 Sikkerhetsorientering

En sikkerhetsorientering skal gjennomføres før innsats. Dette skal dokumenteres og følges opp. Følgende punkter bør minimum inngå:

- Risikomomenter som er relevante for området og for planlagte arbeidsoppgaver
- Risikoreducerende tiltak, er/var det forsvarlig å utføre det planlagte arbeidet?
- Deltakerne gjøres kjent med utstyr og gjeldende prosedyrer
- Ved behov, gjennomføre en Sikker Jobb Analyse (SJA)
- Gjennomgå aktuelle innkomne rapporter om uønskede hendelser (RUH)

Etter at innsatsen er avsluttet gjennomføres en evaluering (debrief) som også inneholder HMS.

6. VERNETILTAK

Eksponering for olje/kjemikalier kan skje gjennom hud, innånding og svelging. God hygiene er derfor særlig viktig for å unngå helseskader.

Noen viktige forhåndsregler:

- unngå hudkontakt med olje og andre kjemikalier
- ved tilsøling bruk såpe, vann og rens krem
- oljetilsølte klær skiftes
- rene hender ved spise/drikke

Under aksjonen skal alt personell benytte foreskrevet og godkjent verneutstyr som f.eks:

- Oljebestandig regntøy eller engangsdress
- Oljebestandige hansker med høye mansjetter
- Hjelm med hakestropp
- Oljebestandige vernestøvler
- Redningsutstyr av type flytedress eller flytevest med tilstrekkelig oppdrift
- Vernebriller/ansiktsskjerm (påbudt ombord NOFOs OR-fartøy, ellers brukes dette ved for

eksempel barking, vannspyling, arbeid med ukjent oljetype o.a.)

- Støvmaske /åndedrettsvern ved behov

Se sikkerhetsdatablad eller arbeidsspesifikasjon for det aktuelle utstyret/kjemikaliet som skal benyttes.

Vær oppmerksom på at noe verneutstyr har begrenset levetid, derfor må utstyret byttes ofte. Husk å sjekke utløpsdato på verneutstyret. Hansker som benyttes i olje er særlig utsatt og må følges spesielt nøye opp.

Under aksjonen skal det legges til rette for god personlig hygiene som for eksempel:

- Vaskestasjon eventuelt våtservietter
- Rent vann og såpe
- Krem for å beskytte hud mot olje/kjemikalier
- Speil
- Toalett

7. ARBEID PÅ FARTØY/MINDRE BÅTER I KYSTNÆR BEREDSKAP

7.1 Fartøy

For arbeid som utføres om bord på fartøy gjelder egne instruksjoner. Innsatspersonell til sjøs skal følge sikkerhetsinstruksjonen til fartøyet de jobber på.

Skipsføreren har ansvar for at sikkerheten om bord blir ivaretatt ved at arbeidet tilrettelegges på en hensiktsmessig måte.

Følgende forhåndsregler gjelder for arbeid om bord på fartøy:

- Før fartøyet går inn i et område med oljeutslipp skal det forsikre seg om at området ikke er eksplosjonsfarlig.
- Ved arbeid på dekk eller i MOB-båt (Mann-Over-Bord-båt), skal det brukes overlevings-/arbeidsdrakt m/ lys eller arbeids-/redningsvest m/lys i tillegg til øvrig nødvendig verneutstyr, se pkt. 6.
- Ved arbeid i MOB-båt i mørke eller dårlig sikt må det utvises spesiell aktsomhet
- Ved overføring av personell mellom større fartøy skal bruk av losleder begrenses til et

minimum. MOB-båt bør kunne heises opp ved skutesiden og sikres før entring. Ved bruk av losleider skal avgivende fartøy gjennomgå entringsrutiner, inklusiv signalgiving.

- Det skal være gode lysforhold under arbeid på dekk
- Utstyr til bruk under aksjonen, som oppbevares på dekk, skal være sikret
- Ved utsetting og inntak av lenser, skal spesiell oppmerksomhet rettes mot tauverk, trosser, wire o.l. som går over dekk. Minst mulig personell skal oppholde seg på dekk under slike operasjoner
- Det skal være forsvarlig opplegg for personlig vask og rent verneutstyr tilgjengelig der personell jobber med olje
- Det må etableres skille mellom forurenset og rent område for å unngå sekundære forurensninger (eks. vaskekontainer)
- Ved fare for ising; benytt brodder
- Sørge for at gassmålere finnes ombord og kjenne til bruken av disse
- Påse at utstyr som tas ombord er godkjent for bruk i eksplosjonsfarlig område dersom det skal brukes på dekk
- Det skal vies oppmerksomhet mot oljesøl, hydraulikkolje, snø/is o.l. med hensyn til fare for fallskader.

- Bruk egnet fottøy.
- Ha fokus på renhold og ta i bruk bark og oljeabsorberende matter etter behov

Kystverkets oljevernfarøy Oljevern 03 under "Crete Cement aksjonen" i 2008

7.2 Mindre båter (innleide fartøy)

Før arbeid igangsettes må rapporteringslinjer avklares og en risikovurdering foretas.

Risikovurderingen skal dokumenteres med skjema i plastlommen bak. Husk at alle uønskede hendelser samt forbedringsforslag skal innrapporteres med skjema for rapport om uønskede hendelser (RUH skjema).

- Husk årer, båtshake, dregg, tau, kniv, kompass og lys ombord
- Bruk alltid godkjent redningsvest, min. 150N oppdrift m/lys
- Vær godt og varmt kledd
- Husk hansker og hjelm med stropp
- VHF/UHF/ mobiltelefon – sjekk kommunikasjonsutstyr med nærmeste leder
- Alltid minimum 2 personer i hver båt
- Ikke overlast båten
- Ta hensyn til strøm, bølger og bølgehøyde
- Sjekk værmelding
- Vær oppmerksom på andre fartøys manøvrering og bevegelser
- Sjekk drivstoff
- Ta deg god tid
- Være obs på fare for ising
- Sørge for at gassmålere finnes ombord og kjenne til bruken av disse
- Påse at utstyr som tas ombord er godkjent for bruk i eksplosjonsfarlig område dersom det skal brukes på dekk

8. RAPPORTERING AV UØNSKEDE HENDELSER (RUH)

Hensikten med rapportering av uønskede hendelser og avvik er å forbedre sikkerheten, arbeidsforholdene og få erfaringsoverføring ved oljevernøvelser og aksjoner. Ved å etablere et system for registrering av uønskede hendelser kan en bedre overvåke sikkerheten og identifisere farlige forhold og farlige handlinger, for deretter å foreta nødvendige tiltak samt vurdere effekten av allerede igangsatte tiltak.

Følgende hendelser skal rapporteres:

- Personskade/død
- Næruhell/tilløp, hendelse som ikke har medført skade
- Brann
- Olje/gasslekkasje som ikke kommer fra selve kilden til oljevernaksjonen
- Utslipp av kjemikalier
- Materielle skader
- Tilløp til uønskede hendelser og farlige forhold
- Generelle forslag til forbedringer

Rapporten skal som et minimum inneholde følgende informasjon:

- Situasjonen på skadestedet når hendelsen inntraff
- Beskrivelse av hendelsesforløpet
- Beskrivelse av evt. person eller materiell skade
- Beskrivelse av den direkte årsak til hendelsen
- Tiltak iverksatt
- Hvem som er varslet (politi, Arbeidstilsynet, pårørende osv.)

Alle deltakende enheter skal rapportere HMS-status i sine rutinemessige rapporter.

8.1 Rapportering

Alle er ansvarlige for å rapportere til nærmeste overordnede dersom en har vært vitne til eller involvert i en uønsket hendelse, eller dersom en ser behov for forbedringer på arbeidsplassen.

- Leder skal sørge for at hendelsen blir undersøkt og rapportert på vedlagte rapport for uønskede hendelser, RUH-skjema, for avviksrapporing og forbedringsforslag. Dersom ansvarlig organisasjon (operatør, rederi, base/konsulent eller lignende) har eget formular med tilsvarende innhold, kan dette benyttes.

- Dersom personskader oppstår skal medisinsk personell kontaktes og eventuell førstehjelp utføres. Ved alvorlig personskade skal Arbeidstilsynets skjema og skjema til NAV benyttes, se vedlegg. Se for øvrig kapittel 10 Beredskapstiltak ved uhell.
- Dersom det er praktisk mulig skal utfylling av rapport og videre behandling skje omgående og senest etter endt arbeidsdag.
- Hovedbedriften skal sørge for at rapportene blir registrert i et avvikssystem/ kvalitetssikringssystem.
- Alle hendelser og forslag til forbedringer skal undersøkes/analyseres/vurderes av sikkerhetsansvarlig i interkommunale utvalg mot akutt forurensning, IUA-ledelse, den statlige aksjonsledelse, eventuelt av NOFO/operatørselskap. Ved hendelser der særskilte tiltak blir identifisert skal det klart fremgå hvem som skal sørge for videre tiltak og frist for gjennomføring.
- Aktuelle rapporter etter uønskede hendelser(RUH), skal presenteres på de daglige sikkerhetsorienteringene.

9. SAMBAND

Det skal foreligge en sambandsplan hos den ansvarlige aktør (interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA) / operatørselskap / Kystverket). Sambandsutstyret skal være testet for bruk i det respektive området (dekning, senderstyrke osv.).

Nærmeste overordnede skal til enhver tid og fra alle steder kunne nås gjennom sambandet.

Det skal gis nødvendig opplæring i bruk av sambandsutstyr og -prosedyrer.

Husk radio- / sambandsjekk før arbeidet starter.

10. BEREDSKAP I TILFELLE PERSONULYKKE ELLER - SKADE

10.1 Varsling

Det skal foreligge en plan for beredskapstiltak ved uhell. Personskade med behov for medisinsk behandling skal varsles på følgende måte.

På land/i strandsone:

- direkte til 113 og deretter til innsatsleder
- innsatsleder varsler operasjonsledelsen og verifiserer at varsel er mottatt hos 113

På fartøy:

- i henhold til fartøyets beredskapsplan (større fartøy)
- direkte fra kaptein til hovedredningscentralen (HRS) og innsatsleder sjø (ILS)
- ILS varsler Operasjonsledelsen og verifiserer at HRS har mottatt varsel

Hovedbedriften er ansvarlig for å rapportere alvorlige skader på personell som deltar i oljevernaktivitet til aktuell myndighet.

10.2 Psykologiske forhold

I forbindelse med oljevernaksjoner etter skipsuhell kan det oppstå situasjoner hvor det samtidig pågår søk etter savnede personer. Det er viktig at innsatspersonellet blir informert om hva de kan møte og at de foreberedes på dette. Dersom personell kommer i slike situasjoner bør det iverksettes tiltak slik at de kan få profesjonell støtte.

Oljeverninnsats kan være fysisk krevende, men også psykisk belastende. Det bør derfor forberedes eventuell psykologstøtte gjennom bl.a. kommunale kriseteam. Disse kan bistå ved akutte hendelser, men også i forbindelse med videre oppfølging.

10.3 Skader/eksponering under oljevernaksjoner

Disse ulykkeshendelsene kan oppstå i forbindelse med oljevernarbeid:

- Forgiftning ved eksponering av blant annet oljerester og oljedamp
- Fall på sjøen som fører til drukning/nesten drukning
- Fall som fører til brudd eller forstuing
- Nedkjøling/forfrysning
- Brannskader
- Klemskader

Forbyggende tiltak bør iverksettes for å unngå slike hendelser. En beredskapsplan for håndtering av skadet person må lages.

10.4 Førstehjelpsutstyr

Grupper/lag skal utstyres med en førstehjelpsenheter som retter seg etter Arbeidstilsynets retningslinjer og eventuelt utført risikovurdering. Det skal finnes personell som er kompetent til å bruke utstyret.

Førstehjelpseneheten skal bl.a. inneholde:

- Øyeskyllevæske
- Sterile kompresser
- Plaster
- Heftplaster
- Gasbind
- Brannbandasjer /branngele
- Enkeltmannspakker/trykkbandasje
- Desinfeksjonsmiddel
- Munn-til-munn-maske med enveisventil
- Saks som kan klippe opp klær
- Førstehjelpsfolder m.m.

10.5 Førstehjelp

De viktigste prinsippene ved førstehjelp

- Sikre skadestedet
- Få oversikt - prioriter
 - Sørg for frie luftveier
 - Eventuelt start hjerte-lunge-redning
 - Varsle 113
 - Stans større utvendige blødninger
 - Legg bevisstløse i stabilt sideleie
 - Hindre nedkjøling
 - Gi psykisk støtte

10.5.1 Hjerte lunge redning (HRL)

Plakaten er gjengitt med tillatelse fra NRR. Den er copyright-beskyttet, og kan derfor ikke kopieres videre. Vi henviser til www.nrr.org for mer informasjon. Se plakaten på neste side

BASAL HLR - VOKSNE

Tegn til liv? Kontroller bevissthet

Hvis pasienten reagerer:
Overvåk.
Skaff hjelp om nødvendig.

Rist forsiktig.
Rop høyt på hjelp.

Kontroller pust med åpen luftvei

Hvis pasienten puster normalt:
1. Kontroller pusten i 1 min.
2. Legg han på siden hvis han
fortsatt puster normalt.
Ring 1-1-3.
Kontroller pusten hyppig.
Start HLR hvis han slutter
å puste normalt.

Åpne luftveien ved å bøye
hodet bakover og løfte
haka fram. Se, lytt og føl
etter pust i inntil 10 sek.

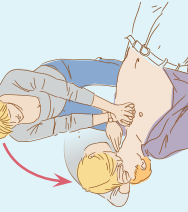
Skaff hjelp

Ring 1-1-3.
Få helst noen andre til å ringe.

Start HLR 30:2

Hvis du ikke vil gi innblåsninger,
eller ikke får det til, gi i alle fall
brystkompresjoner rordøpende.

30 brystkompresjoner
Trykk 5-6 cm dypt
Frekvens 100/min.

2 innblåsninger
Blås bare til brystkassen
hever seg. Bruk 1 sekund
på hver enkelt innblåsning.
Fortsatt med 30:2 runder til
- du får hjelp
- pasienten puster normalt
- du er nødt for å hvile.

10.5.2 Tiltak ved eksponering

- Fremkall ikke brekninger ved eksponering av petroleumsprodukter. Dette på grunn av fare for overføring av eventuelle giftstoffer til lungene, det anbefales å drikke noe som inneholder mye fett (eks.helmelk).
- Dersom en blir tilsølt av olje, bruk såpe, eventuelt rens krem, ikke white spirit e.l.
- Ring 113 eller kontakt lege umiddelbart dersom kraftige symptomer melder seg.

10.5.3 Tiltak ved større blødninger

Større og livstruende blødninger kan bringes under kontroll ved å benytte trykkbandasje med manuell kompresjon mot det bløende stedet. For å stoppe blødningen så snart som mulig, sørg for manuell kompresjon med fingre mot det bløende karet.

Pulsåreblødning:

- Kraftig blødning
- Blodet kommer støtvis

Synlige tegn på indre blødninger i bryst og mageregion:

Pasienten har vanskelig for å puste, har store smerter, er blek og kaldsvetter. Ring medisinsk nødtelefon **113**. Pasienten må snarest til lege/sykehus, og transporteres liggende flatt.

10.5.4 Tiltak ved sirkulasjonssvikt

Sirkulasjonssvikt er når blodgjennomstrømningen i kroppen ikke er tilstrekkelig til å dekke kroppens oksygenbehov. Ved et visst punkt kan sirkulasjonssvikten være livstruende. Ring medisinsk nødtelefon **113**

- Stans blødning. Legg pasienten flatt.
- Ved allergisk sjokk eller liknende, legg pasienten flatt med bena høyt.
- Dersom den skadde er bevisstløs skal han legges i stabilt sideleie
- Dekke til for å hindre varmetap/nedkjøling
- Berolige pasienten
- Ikke gi drikke
- Overvåk den skadde
- Hurtig transport til lege/sykehus

10.5.5 Tiltak ved brann

- Fjern forbrente klær fra huden raskt. Varme klær vil fortsette å skade vevet. **NB!** Dersom klærne sitter fast, skal de ikke rives av, men kjøles med vann slik de ligger på huden.
- Kjøøl ned det brannskadede området. Bruk rennende kjølig vann (ikke for kaldt og ikke lunkent, gjerne 15-20 °C)
- Ring medisinsk nødtelefon **113**
- Dekk med sterile bandasjer
- Fare for sirkulasjonssvikt: dersom et stort område av kroppen er forbrent bør du legge den skadde med bena høyt.

10.5.6 Tiltak ved nedkjøling

Forsøk å hindre ytterligere varmetap og start tiltak som øker kroppstemperaturen.

- Ta av våte klær og dekk huden med tørre klær eller tepper.
- Bring i ly for vind og nedbør, helst innendørs.
- Legg tepper eller noe isolerende både under og over den nedkjølte.
- Dersom den nedkjølte er våken, gi personen varm saft eller annen varm drikke.
- Dersom det ikke er noen frostskafer, og den nedkjølte er i stand til det, kan en forsøke å øke kroppstemperaturen med fysisk aktivitet (muskelbevegelser innendørs) Forsøk å hindre ytterligere varmetap, men ikke begynn aktiv oppvarming av bevisstløse, nedkjølte personer. Disse pasientene skal varmes opp forsiktig på sykehus.
- Transporten av bevisstløse, nedkjølte pasienter, må være så skånsom som mulig, og den nedkjølte skal ligge i sideleie hele tiden. Brå bevegelser kan utløse hjerterytmeforstyrrelser.
- Ved farlig eller livstruende tilstand: Ring **113** og sett i gang tiltak som hindrer ytterligere varmetap. Legg i stabilt sideleie.

11. VEDLEGG

- Skjema for rapportering av uønskede hendelser og/eller forbedringer (RUH)
- Sjekkliste -risikovurdering

RAPPORT - UØNSKET HENDELSE

Se kapittel 8.RAPPORTERING AV UØNSKEDE HENDELSR for informasjon om utfylling

Type uønsket hendelse

Tilstand

Tilløp

Skade

Forslag til forbedring

Tid og sted

Fartøy/ område:

Dato:

Tidspunkt:

Beskrivelse av hendelse

Årsak

Tiltak

RAPPORT - UØNSKET HENDELSE

Se kapittel 8.RAPPORTERING AV UØNSKEDE HENDELSR for informasjon om utfylling

Type uønsket hendelse

Tilstand

Tilløp

Skade

Forslag til forbedring

Tid og sted

Fartøy/ område:

Dato:

Tidspunkt:

Beskrivelse av hendelse

Årsak

Tiltak

RAPPORT - UØNSKET HENDELSE

Se kapittel 8.RAPPORTERING AV UØNSKEDE HENDELSR for informasjon om utfylling

Type uønsket hendelse

Tilstand

Tilløp

Skade

Forslag til forbedring

Tid og sted

Fartøy/ område:

Dato:

Tidspunkt:

Beskrivelse av hendelse

Årsak

Tiltak

Sjekkliste – sikkerhetsforberedelser (utføres av Innsatsleder, oljevernleder, lagleder)	Status	Kommentarer
Prosedyrer/sjekkliste for aktiviteten er kjent		Arbeidsprosedyrer og sjekkliste gjennomgått
Opplært personell (HMS, arbeidsutstyr)		Opplæring i bruk av utstyr, verneutstyr, HMS-rutiner og instruksjoner
Godkjent verneutstyr tilgjengelig og klar til bruk		
Arbeidsmetode, særlige forhold for bruk av tilleggsverneutstyr (eks. barkblåsing)		Bark – Bruk særskilt verneutstyr
Beredskapstiltak ved uhell/brann		Båt, lokal helsetjeneste, førstehjelpsutstyr, brannvern utstyr
Kjemikalier godkjent og merket. HMS Datablad lest og tilgjengelig		
Kontroll av løfteutstyr utført?		Sertifisert og godkjent.
Sambandsplan og sambandutstyr på plass?		VHF/UHF, mobil telefon, satellitt telefon
Er det foretatt risikovurderinger?		
Er det foretatt SJA?		
Har personell gjennomgått sikkerhetsorientering?		
Er førstehjelpsutstyr tilgjengelig?		
Bør område(r) sperres av?		

Hva er risikovurdering?

Ingen skal utsettes for unødige risiko, personellsikkerhet kommer foran miljøhensyn i enhver situasjon.

En risikovurdering/kartlegging er en grundig gjennomgang av hva som kan forårsake skade/uhell på mennesker, skade på miljøet eller skader på materiell/utstyr, slik at en kan vurdere om en har tatt tilstrekkelige forholdsregler eller om en bør gjøre mer for å forebygge.

Arbeidsmiljøloven krever at alle virksomheter skal kartlegge risikoen på arbeidsstedet. Det er arbeidsgiveren som har ansvaret for å gjennomføre kartleggingen.

En risikovurdering behøver ikke å være komplisert. Omfanget av en kartlegging vil variere med størrelsen på arbeidsplassen og hva slags arbeid man utfører.

Tre enkle spørsmål er kjernen i risikovurderingen:

Hva kan gå galt?

Hva kan vi gjøre for å hindre dette?

Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Vi har i skjemaet fylt ut et eksempel på faremomenter som kan være gjenstand for risikovurdering. Bruk den gjerne som utgangspunkt for din egen risikovurdering, men husk at dette ikke er en komplett liste.

Sjekkliste – sikkerhetsforberedelser (utføres av Innsatsleder, oljevernleder, lagleder)	Status	Kommentarer
Prosedyrer/sjekkliste for aktiviteten er kjent		Arbeidsprosedyrer og sjekkliste gjennomgått
Opplært personell (HMS, arbeidsutstyr)		Opplæring i bruk av utstyr, verneutstyr, HMS-rutiner og instruksjoner
Godkjent verneutstyr tilgjengelig og klar til bruk		
Arbeidsmetode, særlige forhold for bruk av tilleggsverneutstyr (eks. barkblåsing)		Bark – Bruk særskilt verneutstyr
Beredskapstiltak ved uhell/brann		Båt, lokal helsetjeneste, førstehjelpsutstyr, brannvern utstyr
Kjemikalier godkjent og merket. HMS Datablad lest og tilgjengelig		
Kontroll av løfteutstyr utført?		Sertifisert og godkjent.
Sambandsplan og sambandutstyr på plass?		VHF/UHF, mobil telefon, satellitt telefon
Er det foretatt risikovurderinger?		
Er det foretatt SJA?		
Har personell gjennomgått sikkerhetsorientering?		
Er førstehjelpsutstyr tilgjengelig?		
Bør område(r) sperres av?		

Hva er risikovurdering?

Ingen skal utsettes for unødige risiko, personellsikkerhet kommer foran miljøhensyn i enhver situasjon.

En risikovurdering/kartlegging er en grundig gjennomgang av hva som kan forårsake skade/uhell på mennesker, skade på miljøet eller skader på materiell/utstyr, slik at en kan vurdere om en har tatt tilstrekkelige forholdsregler eller om en bør gjøre mer for å forebygge.

Arbeidsmiljøloven krever at alle virksomheter skal kartlegge risikoen på arbeidsstedet. Det er arbeidsgiveren som har ansvaret for å gjennomføre kartleggingen.

En risikovurdering behøver ikke å være komplisert. Omfanget av en kartlegging vil variere med størrelsen på arbeidsplassen og hva slags arbeid man utfører.

Tre enkle spørsmål er kjernen i risikovurderingen:

Hva kan gå galt?

Hva kan vi gjøre for å hindre dette?

Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Vi har i skjemaet fylt ut et eksempel på faremomenter som kan være gjenstand for risikovurdering. Bruk den gjerne som utgangspunkt for din egen risikovurdering, men husk at dette ikke er en komplett liste.

Sjekkliste – sikkerhetsforberedelser (utføres av Innsatsleder, oljevernleder, lagleder)	Status	Kommentarer
Prosedyrer/sjekkliste for aktiviteten er kjent		Arbeidsprosedyrer og sjekkliste gjennomgått
Opplært personell (HMS, arbeidsutstyr)		Opplæring i bruk av utstyr, verneutstyr, HMS-rutiner og instruksjoner
Godkjent verneutstyr tilgjengelig og klar til bruk		
Arbeidsmetode, særlige forhold for bruk av tilleggsverneutstyr (eks. barkblåsing)		Bark – Bruk særskilt verneutstyr
Beredskapstiltak ved uhell/brann		Båt, lokal helsetjeneste, førstehjelpsutstyr, brannvern utstyr
Kjemikalier godkjent og merket. HMS Datablad lest og tilgjengelig		
Kontroll av løfteutstyr utført?		Sertifisert og godkjent.
Sambandsplan og sambandutstyr på plass?		VHF/UHF, mobil telefon, satellitt telefon
Er det foretatt risikovurderinger?		
Er det foretatt SJA?		
Har personell gjennomgått sikkerhetsorientering?		
Er førstehjelpsutstyr tilgjengelig?		
Bør område(r) sperres av?		

Hva er risikovurdering?

Ingen skal utsettes for unødige risiko, personellsikkerhet kommer foran miljøhensyn i enhver situasjon.

En risikovurdering/kartlegging er en grundig gjennomgang av hva som kan forårsake skade/uhell på mennesker, skade på miljøet eller skader på materiell/utstyr, slik at en kan vurdere om en har tatt tilstrekkelige forholdsregler eller om en bør gjøre mer for å forebygge.

Arbeidsmiljøloven krever at alle virksomheter skal kartlegge risikoen på arbeidsstedet. Det er arbeidsgiveren som har ansvaret for å gjennomføre kartleggingen.

En risikovurdering behøver ikke å være komplisert. Omfanget av en kartlegging vil variere med størrelsen på arbeidsplassen og hva slags arbeid man utfører.

Tre enkle spørsmål er kjernen i risikovurderingen:

Hva kan gå galt?

Hva kan vi gjøre for å hindre dette?

Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Vi har i skjemaet fylt ut et eksempel på faremomenter som kan være gjenstand for risikovurdering. Bruk den gjerne som utgangspunkt for din egen risikovurdering, men husk at dette ikke er en komplett liste.

KYSTVERKET

NOFO

DEL 4 OVERSIKT OVER VEDLEGG

(side 25 DEL 2 – Veiledning)

- Arbeidsavtale ved engasjement, eksempel – utfyllbart i word-format
- Avfallsplan, eksempel – utfyllbart i word-format
- HMS- plan, eksempel – utfyllbart i word-format
- Lokal HMS-instruks for kommunen med kvitteringsskjema for HMS- opplæring, eksempel – utfyllbart i word-format
- Melding til Arbeidstilsynets, skjema for rapportering av arbeidsulykker – [klikk her](#) eller gå til:
<http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=78506>
- Melding til NAV om yrkesskade – [klikk her](#) eller gå til:
<https://www.nav.no/no/skjema/Skjemaer/Arbeidsgiverskjemaer/L%C3%B8nn+og+personalskjemaer+for+din+bedrift+%28HR%29/Yrkesskade>
- Prosedyre for risikoanalyse– utfyllbart i word-format
- Retningslinjer for sikker jobb analyse (SJA), samt SJA skjema og sjekkliste – utfyllbart i word-format
- Sikkerhetsdatblad for bunkersoljer IF 30 – IF 380, eksempel – pdf-format
- Sikkerhetsdatblad for råolje, eksempel – pdf-format
- Sjekkliste for risikovurdering – utfyllbart i word-format
- Sjekkliste for vernerunder– utfyllbart i word-format
- Skjema for rapportering av uønskede hendelser (RUH) – utfyllbart i pdf-format kan sendes automatisk som epost til HMS@kystverket.no
- Stillingsinstrukser – Kyst og strand, eksempel – utfyllbart i word-format